

Fondator:

Mitropolitul
ANDREI
SAGUNA

1853

An-Ioan
Str. Axente Sever 27
Sibiu

Telegiurmul Român

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXA ROMÂNĂ A SIBIULUI

Anul 152

SIBIU

1 și 15
martie

Nr. 9—12

2004

„BUCURĂ-TE, MIREASĂ, PURUREA FECIOARĂ”

Sub lumina binecuvântată a Sfântului și Marelui Post al Paștilor, prăznuim și anul acesta sărbătoarea Bunei-Vestiri. Este o zi de aleasă bucurie duhovnicească, o zi de înălțare a minții și inimii noastre către cea care s-a învrednicit să fie chemată dinainte de vece să devină Maica Domnului nostru Iisus Hristos.

Buna-Vestire pe care Biserica o prăznuiește în fiecare an la 25 martie, are în istoria mântuirii o conotație deosebită. Ea este, așa cum o arată troparul sărbătorii: „începutul mântuirii noastre și arătarea tainei celei din veac”, când „Fiul lui Dumnezeu, Fiul Fecioarei se face” ca să ne răscumpere pe noi din robia morții celei veșnice și să ne deschidă tuturor porțile împărăției cerurilor.

Prăznicul Bunei-Vestiri este sărbătorit cu multă bucurie și cu multă evlavie în toată lumea creștină. Grecii o numesc „Evangelismos” și o serbează cu mult fast, mai ales că această zi coincide cu sărbătoarea lor națională în amintirea începutului revoluției antiotomane din 25 martie 1821, în așa fel încât această sărbătoare are o dublă semnificație: una bisericească și alta națională.

În Apus, sărbătoarea este cunoscută sub numele de „Anuntatio Beatae Mariae Virgi-

nis” și ei i-au fost închinat multe din catedralele marelui ale lumii catolice.

Neamurile slave o numesc „Blagoveštenia”, termen ce corespunde denumirii românești de „Buna-Vestire”.

Sărbătoarea aceasta ne amintește de momentul în care Sf. Arhanghel Gavriil, trimis de către Dumnezeu a vestit Sf. Fecioara Maria că va naște pe Mesia cel din veac dorit.

Sf. Evangelist Luca ne relatează în capitolul 1 al Evangheliei sale despre acest fapt minunat zicând: „iar în a șasea lună a fost trimis îngerul Gavriil într-o cetate din Galileea, al cărei nume era Nazaret către o fecioară logodită cu un bărbat care se numea Iosif... iar numele fecioarei era Maria” (Luca 1, 26—27).

Îngerul o salută pe Fecioara Maria cu aceste cuvinte: „Bucură-te ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei” (Luca 1, 18), cuvinte ce au devenit apoi o frumoasă rugăciune adresată Maicii Domnului. La tulburarea produsă de apariția lui, îngerul îi spune Sfintei Fecioare: „Nu te teme, Marie, căci ai aflat har înaintea lui Dumnezeu, și iată vei lua în pântec și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus” (Luca 1, 30—31).

Totodată îngerul îi arată și misiunea pe care o va avea Iisus, Care „va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema... și va împărăti peste casa lui Iacob în veci și împărăția Lui nu va avea sfârșit” (Luca 1, 32—33).

Îngerul îi descoperă Mariei și felul în care se va produce minunea Întropării: „Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri”, căci „la Dumnezeu nimic nu este cu neputință” (Luca 1, 37).

Plină de încredere în voința lui Dumnezeu, și plină de smerenie în fața măreției tainei ce se petrecea, Sfânta Fecioară rostește cuvintele: „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!” (Luca 1, 38), cuvinte prin care ea consimte în mod liber și direct să participe la planul de mântuire al Treimii, la Întroparea Logosului divin în istoria umanității.

(Continuare în pag. a 4-a)

† VISARION RĂȘINĂREANU
Episcop-vicar
Sibiu

PARADOXUL SLUJIRII

Pericopa evanghelică de la Marcu 10, 32—45, rânduită să se citească în Duminică a cincea din Postul Mare ne situează din punct de vedere cronologic cu puțin înainte de Intrarea Domnului în Ierusalim și drama care avea să urmeze: „Fiul Omului va fi dat în mâna arhiereilor și-L vor osândi la moarte și-L vor da pe mâna păgânilor și-L vor batjocori și-L vor scuipa și-L vor biciui și-L vor omori, dar după trei zile va învia” (Mc. 10, 33—34).

E drept că și cu alte ocazii Iisus le mai vorbise apostolilor despre aceste lucruri, dar parcă niciodată la modul atât de concret și de imperios. Prea puțin impresionai de ceea ce le prevestea Iisus, apostolii vor reține doar faptul că „va învia”. Fără să înțeleagă sensul cuvântului, erau încredințați că învățătorul, care săvârșise atâtea minuni, printre care și câteva învieri din morți, de bună seamă că mai putea săvârși una și cu sine. Refractari cu totul la cele ce aveau să se întâmple în Ierusalim până la înviere, vor reține doar că

deznodământul va fi oricum o biruință care echivala cu instaurarea Împărăției promise, și în mințile lor se trezea o făgăduință mai veche făcută cu altă ocazie, când întrebându-L despre lucruri asemănătoare, le spunea că în această împărăție „vor sta pe douăsprezece scaune judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel” (Lc. 22, 30).

N-au înțeles ei prea lămurit atunci la ce se referea Iisus, după cum nu înțelegeau nici acum prea bine sensul adevărat al cuvintelor, ba, doi dintre apostoli, Iacob și Ioan, firi mai impulsive, neinstare să-și stăpânească nerăbdarea și zelul, se doreau deja ajunși în împărăția promisă, și nu oricum, ci să fie „unul de-a dreapta și altul de-a stânga Sa, întru slava Sa”.

Parcă pentru a-i verifica dacă priceuseră ceea ce le spusese, Iisus îi va întreba dacă „pot să bea paharul pe care El îl va bea și să se boteze cu botezul cu care se va boteza”.

Răspunsul prompt al celor doi arăta de fapt cât de puțin priceuseră ei din eve-

nimentele pe care le prevestea Iisus. „Futem”, îi vor răspunde cu naivitate și înconștiență. Răspunsul în sine era frumos tocmai prin ingenuitatea pe care o degaja, dar total lipsit de acoperire, pentru că evenimentele care se vor consuma în viitorul imediat aveau să-i contrazică.

Lui Iisus îi va fi plăcut totuși naivitatea celor doi, adăugând însă o altă proorocie despre cele ce aveau să li se întâmple mai târziu, cuvinte al căror înțeles îl vor pricepe deplin atunci când li se va cere și lor să plătească cu viața pentru credința lor, primind astfel „botezul” despre care le vorbea. Cât despre pretenția lor de a sta unul de-a dreapta și altul de-a stânga Sa, va adăuga că „nu este al Său a da, ci celor pentru care s-a pregătit”.

Dincolo de nerăbdarea celor doi frați apostoli, între ceea ce spunea Iisus și ceea ce credeau ei, opoziția era una flagrantă. Apostolii judecau lucrurile din perspec-

(Continuare în pag. a 7-a)

Preot NICOLAE STOIA

O nouă traducere românească (parțială) a Bibliei, după Septuaginta*

Recenta apariție, la Editura Polirom, în traducere românească, a primului volum din Septuaginta, care este varianta greacă a Bibliei ebraice, respectiv a Vechiului Testament, ar putea fi considerată, pe bună dreptate, un eveniment editorial. Sunt cuprinse, în acest prim volum, cele cinci cărți ale Pentateuhului: Geneza, Exodul, Leviticul, Numerii și Deuteronomul. Vor urma încă alte cinci volume, cu celelalte cărți canonice și necanonice, ba chiar și două apocrife, care au fost dintru început în Septuaginta.

De precizat că și prima ediție a Bibliei, în limba română, cea de la 1688, și n-a fost singura, s-a făcut tot după Septuaginta.

Inițiativa actualei traduceri îi aparține lui Cristian Bădiliță, personalitate de prestigiu în domeniul studiilor clasice și un avizat cunoscător al unei experiențe franceze în traducerea

aceleiași variante grecești a Bibliei, care se află în curs de derulare și în Franța.

Inițiatorul și-a asociat, în această vastă lucrare de traducere, mai mulți colaboratori, buni cunoscători de limbă greacă, precum Francisc Băltăceanu, Dan Slușanschi, Mihai Moraru, Ioana Costa, Ion Pătrulescu, Eugen Munteanu și Pr. Ioan Florin Florescu. Proiectul a fost realizat în cadrul Colegiului Noua Europă, sub patronajul lui Andrei Pleșu.

Echipa românească de traducători s-a bucurat de asistență și contribuția directă a unui experimentat grup de savanți francezi, care editează, la Paris, așa cum am spus, ultima versiune franceză a Septuagintei. Din acest grup fac parte: Marguerite Harl, Grilles Dorival, Olivier Munnich, Cécile Dogniez, Alain Le Bouluec, Pierre Sandevor, Paul Harlé și Didier Pralon.

Recenta ediție românească este precedată de un „Cuvânt înainte” al lui Andrei Pleșu, cuvânt care se dorește a fi o justificare a faptului că o echipă de laici, „în majoritate credincioși”(?), și-a asumat responsabilitatea unei asemenea întreprinderi care, în virtutea tradiției și a prevederilor canonice, aparține magisteriului Bisericii. În-

tr-o formulare, care nu lasă loc echivocului, Domnia Sa afirmă: „Lucrarea această (traducerea Septuagintei n.n.), nu se înțelege pe sine ca o lucrare paralelă cu aceea a Bisericii sau — cu atât mai puțin — ca o lucrare polemică. Ea este, dimpotrivă, o încercare a laicului de a se afilia laicului biblic al Bisericii, o aspirație la dialog și cooperare. Nu o despărțire de Biserica ci o revenire la ea — aceasta este orizontul nostru” (p. 7). Mai argumentează dl. Andrei Pleșu, preluând o afirmație a academicienului Virgil Cândea, cum că și prima traducere românească a Bibliei (Biblia de la București — 1688) a fost, în bună măsură, o „ispravă” a laicului, traducătorii ei fiind spătarul Nicolae Milescu și învățații boieri munteni Șerban și Radu Greceanu. Este corect spus că „în bună parte a fost o ispravă a laicului” deoarece, pe lângă laicii menționați, au mai participat la acea lucrare și mitropolitul Gherman al Nispei Capadociei și episcopul Mitrofan al Hușilor, iar una dintre prefețele Bibliei din 1688 a fost semnată de Do-

(Continuare în pag. a 2-a)

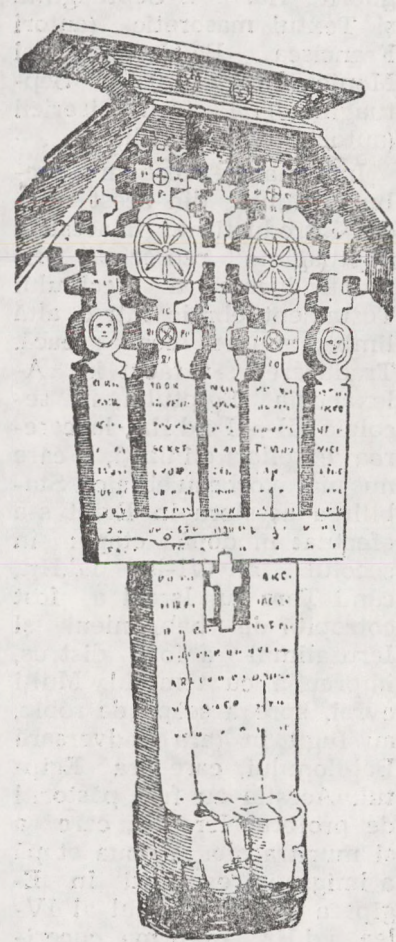
Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

La Duminică a 3-a din Post: a Sfintei Cruci

Despre Sfânta Cruce s-a scris mult. În tradiția românească și, în general, a popoarelor ortodoxe și catolice, există un respect deosebit față de dânsa. Fie că amintește de jertfa Mântuitorului, fie că este simbol al altarului de jertfă, fie că este un element de cult sau sabie a duhului, Sfânta Cruce i s-au dedicat studii, icoane, biserici, sărbători, rugăciuni. De frica ei „și drăcii se cutremură”.

Nu despre semnificațiile de mai sus doresc să vorbesc în rândurile de față. Îmi revine o amintire, care vorbește de respectul ce-l acordau Sfintei Cruci chiar și ateii. Nu mă refer la cei care făceau semnul Sfintei Cruci cu limba la trecerea prin fața bisericilor sau a troitelor. Aceștia nu erau ateii, ci oameni timorați, înfricoșați de urmările ce le-ar fi avut un eventual denunț, cum că ar fi oameni religioși. Prin anii '70 se apropia Crăciunul. Peste tot, preoții urmau străbuna tradiție de a merge cu colindul și icoana Nașterii Domnului. Așa era și în Craiova. Un preot avea în sectorul său zona de centru, respectiv a Universității. În apropierea cinematografului „Patria” era un bloc, în care locuiau numai potențiali ai zilei, ofițeri și alți demnitari. Oricum, era socotit blocul acela un bloc al comuniștilor. Breoții de dinainte nu îndrăzniseră să intre în bloc niciodată. Preotul la care ne referim acum, mai tânăr și

mai cu „tupeu”, și-a luat inima în dinți și a intrat. Împreună cu cântărețul au început să cânte troparul Nașterii la fiecare ușă. Nu deschidea nimeni. Se simțea foială în apartamente, se vedea că se uită câte unul

pe vizorul ușii, dar nimeni nu deschidea. Enervat, preotul a scos un vârf de creion și a început să facă niște cruculițe mici, abia vizibile, pe fiecare ușă, unde nu erau primiți. Asta o făcea, ca să știe să nu mai încerce la Bo-

botează. A fost, totuși, o familie sau două în acel bloc, care l-a primit cu icoana, dar... ca pe ghimpi.

La Bobotează, preotul s-a dus din nou în Ajun, după obicei! Mare surpriză! Toate apartamentele erau deschise, cineva din fiecare familie îl aștepta pe preot în ușă, temându-se ca nu cumva preotul să treacă mai departe. Și totuși, nedumerirea era tot mai mare. Preotul și cântărețul nu-și puteau da seama ce se întâmplase de la Crăciun până la Bobotează cu oamenii aceia. Transformarea atitudinii lor era un adevărat miracol. Fiecare se scuza că „n-a fost de Crăciun acasă”, dar că și atunci l-ar fi primit cu același respect. Sărutau Sfânta Cruce, se închinau, își învățau copiii să se închine, se botezau. Ușor-ușor, preotul a înțeles ce se întâmplase. Mulți îl rugau:

— Părinte, vă rugăm să nu ne blestemați! Am văzut că ați pus crucea și pe ușa noastră. Să știți, însă, că noi suntem oameni credincioși, întotdeauna am fost așa, dar serviciul!...

Crucea mică și timidă, însemnată de preot pe un colț al ușii făcuse niște oameni să-și asume curajul și riscul de a înfrunta orice opreliște și a se manifesta drept creștini, cu respect de cele sfinte.

Dacă și drăcii fug și se cutremură la vederea ei!...

Pr. Al. STĂNCULESCU
BĂRDA

Sfinții cei întocmai cu Apostolii Acvila și Priscila din Roma

Despre Sfinții Acvila și Priscila, primul care ne oferă câteva date este Sfântul Apostol Luca, în „Faptele Apostolori”: „După acestea (adică predica în Areopag), Pavel, plecând din Atena, a venit la Corint. Și găsind pe un iudeu, cu numele Acvila, de neam din Pont, venit de curând din Italia, și pe Priscila, femeia lui, pentru că poruncise Claudiu ca toți iudeii să plece din Roma, a venit la ei. Și pentru că erau de aceeași meserie, a rămas la ei și lucrau, căci erau făcători de corturi” (18, 1—3).

Pontul (care azi corespunde cu partea nord-orientală a Turciei) aparținea împărăției lui Mitridate (cca. 300 î.Hr.), iar după anul 63 î.Hr. încorporat în Imperiul Roman. Până în vremea lui Nero, făcea parte din pro-

vincia Bitinia. În Pont existau numeroase comunități evreiești.

Numele Acvila nu are nici o legătură cu tradițiile iudaice; e un nume grecesc. Pe piatra tombală din catacombele Priscilei, din Via Salaria (Roma), numele e scris „Acilius”, ceea ce ne poate duce cu gândul că el era în legătură cu gens Acilia sau poate că Acvila era un libert. De tânăr, Acvila sosește la Roma, unde se căsătorește cu Priscila (care aparținea familiei Prisca). În calendarul roman, existau numeroase sfinte cu acest nume, iar la Roma sunt mai multe locuri dedicate acesteia, unde numele ei este amintit cu venerație. Însă e

greu de stabilit care dintre acestea era soția Sfântului Acvila.

De profesie, erau lucrători în piele de capră, din care confecționau haine, corturi etc. Se pare că afacerea lor mergea destul de bine, de vreme ce aveau muncitori angajați și că se deplasau frecvent în Orient, la Corint, Efes etc., faimoase centre comerciale.

Întâlnirea cu Apostolul Pavel se consuma probabil în anul 50—51. Acvila și Priscila trăiau la Roma, unde exista o numeroasă colonie ebraică, față de care autoritățile nu manifestau prea multă simpatie. Odată cu predicarea Evangheliei, evreii din Roma s-au împăr-

țit în două tabere: unii acceptau propovăduirea, alții o respingeau în mod violent. Acest lucru a generat adevărate tensiuni, ca și în Orient. Pe de altă parte, argumentul era de importanță vitală pentru comunitățile evreiești, care trăiau cu nădejdea reabilitării lui Israel; așadar, vestirea Evangheliei lui Hristos-Mesia nu le lăsa indiferente.

Acest fapt a aprins cu siguranță spiritele, fie ale evreilor, fie ale păgânilor, ceea ce l-a determinat pe împăratul Claudiu să promulge un edict de expulzare a evreilor din Roma, „din cauza tulburărilor continui produse de un oarecare Crestus (Hristos)”².

Era în anul al IX-lea al împărăției lui Claudiu, adică 49—50 al erei creștine. Acvila și Priscila, alungați din Roma, ajung la Corint. Se aflau deci la Corint în condiții de emigrație forțată; aici însă afacerile lor par să prospere. Mai mult, aici îl vor întâlni pe Sfântul Apostol Pavel, fapt care le va schimba viața.

Se pare că, în momentul în care soseau la Corint, Acvila și Priscila erau deja creștini, probabil în urma predicii Sfântului Apostol Petru, care, el însuși, a trebuit să plece din Roma, participând la Sinodul de la Ierusalim.

Încă de la început, cei doi s-au înțeles cu Apostolul

Neamurilor, datorită identității de credință, apartenenței la poporul ales, dar mai ales așteptării iminentei venirii la împărăției lui Dumnezeu.

Intrucât Pavel era, ca și ei, lucrător în piele, Acvila și Priscila l-au primit în casa lor. În timpul săptămânii, Pavel lucra cu mâinile meseriei sa (F. Ap. 18, 3), iar sâmbăta se ducea la sinagogă, pentru a-l vesti pe Hristos și Evanghelia Sa.

Încercăm să ne imaginăm dragostea cu care cei doi soți îl înconjurau pe Apostol, care aducea tuturor vestea cea bună a mântuirii. Probabil, nici n-ar fi trebuit să lucreze. Dar Apostolul măr-

(Continuare în pag. a 7-a)

Arhim. Dr.

IUVENALIE IONAȘCU

O nouă traducere românească (parțială) a Bibliei, după Septuaginta

(Urmare din pag. 1)

sitei, patriarhul Ierusalimului.

Precizări ca cele de mai sus erau, desigur, necesare, cu atât mai mult cu cât, în istoria traducerii românești a Bibliei, a existat și un scandal provocat de o inițiativă particulară, a unui laic, de a traduce Biblia. Este vorba de Ion Heliade Rădulescu, care, aflat în exil la Paris, după înăbușirea Revoluției de la 1848, a început o astfel de lucrare fără a o duce însă la bun sfârșit. Motivul stopării a fost reacția fermă a mitropolitului Andrei Șaguna, care și el s-a nevoit cu traducerea și tipărirea Bibliei, în Lb. română, între anii 1856—1858. Opoziția lui Șaguna a fost determinată prioritar de slaba calitate a lucrului început de Heliade și numai în al doilea rând de faptul că traducătorul era un laic.

Se știe că exilantul român era adeptul curentului latinizant și ca atare, traducerea cărții Genezei, pe care Heliade i-a trimis-o ca mostră lui Șaguna, era într-o limbă stălică, total străină de spiritul limbii române. Toate cuvintele de origine slavă au fost înlocuite de traducător cu cuvinte din italiană, așa încât traducerea era inaccesibilă credincioșilor, cărora le era destinată.

Șaguna i-a prevenit frățește pe mitropolitii din Țara Românească și Moldova de abuzul lui Heliade Rădulescu și aceia au adoptat o atitudine tot atât de fermă în a dezavua un lucru deficitar, în privința calității.

Revenind acum la „Cuvântul înainte” al d-lui Andrei Pleșu, vom arăta că Domnia Sa, din spirit de onestitate și reverență, nu evită să facă trimitere la recenta ediție jubiliară a Sfântului Sinod, „diortosită”, după Septuaginta, de către Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop Bartolomeu al Clujului, pe care o definește drept „excepțională” și „providențială” (p. 6). „După o asemenea împlinire — subliniază semnatarul „Cuvântului înainte” — s-ar putea spune că ediția de față vine prea devreme”. Un astfel de mod de a pune problema ar fi valabil însă numai dacă actuala traducere ar fi fost gândită ca o contrapunere la traducerea „Anania”. Or, lucrurile nu stau așa. Este vorba de o inițiativă care s-a conturat cu mai multă vreme în

urmă, Dl. Cristian Bădiliță stăruind asupra necesității unor traduceri românești paralele, atât după textul grecesc al Septuagintei cât și după Textul masoretic (ebraic).

În spiritul unor astfel de preocupări, suntem preveniți că actuala ediție reprezintă începutul transpunerii în practică a ceea ce s-a plănuț de mai multă vreme. Este vorba de o „traducere nouă”, nu doar de o îndreptare a unor traduceri anterioare. Textul de bază utilizat este cel al Septuagintei în ediția critică a lui Alfred Rahlfs apărută pentru prima dată la Stuttgart, în 1935 și reeditată, de atunci, de mai multe ori. De asemenea, ni se spune că se oferă și o „abundentă adnotare” a textului, ceea ce se poate constata pe fiecare pagină.

După „Cuvântul înainte” urmează un substanțial „Studiu introductiv”, alcătuit din următoarele cinci subdiviziuni: 1. Ce este Septuaginta (autor Cristian Bădiliță). 2. O traducere provenită din iudaism (autori Monique Alexandre și Olivier Munnich). 3. „Grecitatea” și buna „lizibilitate” a Septuagintei (autoare Marguerite Harl). 4. Septuaginta și Textul masoretic (autori Francisca Băltăceanu și Monica Broșteanu). 5. Septuaginta și Părinții Bisericii (autor Cristian Bădiliță).

Informațiile care ar trebui reținute din acest studiu introductiv ar fi acestea: Septuaginta reprezintă prima traducere a Vechiului Testament ebraic într-o altă limbă, anume cea greacă. Traducerea s-a făcut în Alexandria Egiptului, în secolele III—II î.Hr., la cererea evreilor elinizati, care nu mai vorbeau ebraica. Stabilirea acestora în Egipt s-a efectuat în două etape: în secolul al VI-lea î.Hr., când Țara lui Israel a fost cotoptă de babilonieni și Ierusalimul a fost distrus, împreună cu templul. Mulți evrei, spre a scăpa de robie, au fugit în țara adversară Babilonului, care era Egiptul. Aceștia au fost păstoriți de profetul Ieremia, care a și murit acolo. A doua etapă a imigrației evreiești în Egipt a fost în secolul al IV-lea î.Hr., în urma cuceririlor lui Alexandru cel Mare, în Orient. Acesta a zidit la vărsarea Nilului, în Mediterană, cetatea care îi poartă numele, devenită capitală a elenismului. El a acordat evreilor din Iudeea dreptul

de cetățeni ai noului oraș pe care l-a întemeiat.

Comunitatea iudaică din Egipt a suferit o puternică influență a elenismului. Unii învățați dintre ei au încercat o imbinare a credinței iudaice cu noul curent filosofic.

Îl amintim astfel pe Filon din Alexandria, care a studiat la înaltele școli din Alexandria, cunoscând foarte bine filosofia platonice. El a devenit adeptul teoriei platonice despre Logos, care era socotit arhetipul tuturor lucrurilor.

La cererea acestei comunități din Egipt s-a tradus Biblia ebraică în limba greacă.

(fragmente adăugate la capitolele 1, 3, 4, 5, 8 și 10), la cartea Psalmilor (psalmul 151), la cartea Daniel (fragmentele: Cântarea celor trei tineri, Istoria Susanei, Istoria omorării balaurlui și a distrugerii idolului Bel). Unele dintre aceste adaosuri au devenit cu timpul cărți de sine stătătoare. Surprinzător că în Septuaginta au apărut și două apocrife: Cartea a IV-a a Macabeilor și Psalmii lui Solomon.

Iudaismul palestinian n-a acceptat în Biblia ebraică aceste cărți și adaosuri necanonice. Dat fiind faptul că la apariția creștinismului, Septuaginta a devenit Biblia Bisericii, Marea Sinagogă

le și au fixat în scris pronunția textului sacru). Traducătorii Septuagintei și-au permis intervenții mai mult sau mai puțin extinse în textul ebraic. Ca exemplu, cartea profetului Ieremia din textul ebraic este mai scurtă în Septuaginta cu aproape două mii de cuvinte. Există apoi diferențe și în ordinea așezării capitolelor sau versetelor din câteva cărți.

S-a acreditat ideea că diferențe ca cele semnalate mai sus s-ar datora existenței a cel puțin trei variante de text biblic vechitamentar: varianta palestiniană, varianta babiloniană și varianta alexandrină sau egipteană. Identice în esență, aceste variante prezintă, în mod logic, și diferențe.

Dar referindu-ne doar la Biblia ebraică, respectiv la Textul masoretic, și la Septuaginta trebuie să spunem că, în Biserica, acestea au fost socotite în egală măsură autoritative. Nu a fost catalogat nici unul dintre cele două texte „mai bun” sau „mai prost” decât celălalt. Este vorba de una și aceeași Biblie, dar cu nuanțe deosebite, care nu alterează fondul dogmatic.

Să poposim acum asupra traducerii propriu-zise a Septuagintei, respectiv a primului volum care a văzut lumina tiparului.

O primă constatare: fiecare din cele cinci cărți este precedată de o introducere semnată de partenerii francezi. Doar la a treia carte — Leviticul, francezilor li se alătură și un român.

Autorii introducărilor atenționează cititorii că potrivit tradiției ebraice, ca și tradiții creștine răsăritene, autorul Pentateuhului a fost Moise. Însă în evul mediu, ca și mai târziu în Apus atribuirea tradițională a fost contestată, iar astăzi majoritatea specialiștilor moderni (respectiv a criticii protestanți, dar și a cercetătorilor romano-catolici) împărtășesc convingerea că forma finală a textului Pentateuhului a fost redactată într-un moment anterior revenirii evreilor din exilul babilonian (538 î.Hr.), și că probabil autorii în majoritate din seminția preotească a lui Levi, au asamblat și preluat elemente, respectiv documente mai vechi.

Traducerea românească a primului volum din Septuaginta a fost făcută, cum e și logic, de români.

Lectura textului impune prin claritate și cursivitate.

Nu putem prevedea în cât timp de acum încolo vor a-

părea și celelalte volume. Oricum, atunci când traducerea va fi terminată, vom putea spune că avem și noi românii o variantă de text biblic autoritativă, făcută în exclusivitate după textul grecesc al Septuagintei.

Ar mai rămâne să se facă o traducere și după textul masoretic.

Vor rămâne însă, în continuare valabile și cu nimic diminuate în importanța lor, toate traduceri românești de după 1688 și până la zi. Biserica le-a utilizat în lucrarea ei pastoral misionară și au ajuns să fie prețuite și gustate de credincioși pentru frumusețea lor literară și pentru limpezimea cuprinsului lor. Spre exemplu, cititorii vor prefera oricând un text clar din oricare dintre edițiile de până acum ale Bibliei, aceluiași text confuz, practic fără logică, din recenta traducere a Septuagintei. Textul la care ne referim este din Geneza 4, 6—7, unde citim, după versiunea Bibliei din 1988: „Atunci a zis Domnul Dumnezeu către Cain: Pentru ce te-ai intristat, și pentru ce s-a posomorât fața ta? Când faci bine oare nu-ți este fața senină? Iar de nu faci bine, păcatul bate la ușă și caută să te târască, dar tu biruiești-l”.

Și acum același text, în ediția Septuagintei pe care o prezentăm: „Și Domnul Dumnezeu i-a zis lui Cain: De ce te-ai intristat așa de tare și de ce te-ai posomorât la chip? Dacă ai adus jertfa cum trebuie, dar n-ai împărțit-o cum trebuie, oare n-ai păcătuit? Liniștește-te! El se va întoarce către tine, iar tu îl vei stăpâni”.

Cel puțin partea finală a variantei Septuaginta 2004 este confuză, fiind greu de ghicit cine anume este acel „el” ce se va întoarce și va fi stăpânit.

Să redăm și versiunea din Biblia diortosită de Înalt Prea Sfințitul Bartolomeu al Clujului: „Și Domnul Dumnezeu a zis lui Cain: De ce te-ai mâniat și de ce îți este fața posomorâtă? Dacă tu faci bine, nu vei fi oare bine primit? Dar de nu faci bine, păcatul stă pitit la ușă: pe tine te poartă, dar tu cată să-i fii stăpân!”.

Din fericire, situațiile de natură celor sesizate de noi nu sunt totuși rare și, de aceea, rămânem la aprecierea pozitivă a lucrării a cărei responsabilitate și-au asumat-o traducătorii acestei noi ediții ai Bibliei în Lb. română.

De reținut că, pe lângă cele 39 de cărți canonice care au fost în Biblia ebraică, în Septuaginta au mai apărut încă zece cărți numite îndeobște necanonice sau anaginoscomena, adică bune de citit. Acestea sunt: Iudit, Tobit, Baruh, Epistola lui Ieremia, Cartea a III-a a lui Ezra, Înțelepciunea lui Solomon, Înțelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah, (sau Ecclesiasticul), I, II, III Macabei. Pe lângă aceste cărți de sine stătătoare, au mai fost adăugate și unele fragmente necanonice, la unele cărți canonice precum: la cartea a II-a a Regilor (fragmentul „Rugăciunea regelui Manase”), la cartea Ester

Iudaică a repudiat de tot Septuaginta. S-a instituit chiar o zi de doliu, ca o tristă comemorare a momentului când s-a adoptat hotărârea de a traduce Biblia din ebraică în greacă. Se spunea că ziua aceea a fost mai neagră decât ziua în care s-a făcut vitelul de aur.

De altfel, cărțile și fragmentele necanonice incluse în Septuaginta nu sunt singurele deosebiri între această variantă greacă a Vechiului Testament și varianta Textului masoretic (textul masoretic este textul ebraic prelucrat de unii învățați evrei din Palestina și Babilon, care între secolele VII—X î.Hr. au inventat vocale-

IN MEMORIAM

Nicolae Cajal

(1919—2004)

Profesorul și academicianul NICOLAE CAJAL a trecut în eternitate. Il regretăm cu toții pentru că s-a făcut cunoscut prin bunătate, înțelepciune, compasiune, toleranță, iertare și mai presus de toate - iubire. Societatea românească ar mai fi avut nevoie de el, în împrejurări ca cele prin care trecem, dar ne mângâiem cu gândul că și de acolo unde acum sălășluiește, sufletul său nobil ne va veghea și ne va ajuta să știm a prețui valori și daruri ca cele cu care el și-a îmbogățit viața.

A studiat la Facultatea de Medicină și Farmacie din București și s-a format ca specialist în microbiologie și virusologie, sub îndrumarea profesorului dr. Ștefan Nicolau. Mai târziu va ajunge el însuși profesor la acea facultate, onorând, din 1966, și postul de șef al catedrei de virusologie. De asemenea, a fost numit director al Institutului de Virusologie al Academiei Române. Un post de mare răspundere, pe care l-a deținut, a fost și cel de expert al Organizației Mondiale a Sănătății, din partea României.

Autor a 12 cărți, a peste 400 de studii din domeniile virusologiei, poliomielitei, herpesului, turbării, hepatitei virale, geneticii și patologiei virale, a mai multor monografii, manuale și tratate de specialitate (unele din ele cu premii academice), NICOLAE CAJAL a devenit membru corespondent al Academiei Române, în 1963, iar din 1990 - membru titular. Pentru doi ani a fost și vicepreședinte al acestui înalt for de cultură.

Datorită meritelor sale științifice, recunoscute și pe plan internațional, Nicolae Cajal a fost ales membru în mai multe societăți internaționale de specialitate, precum: Asociația Europeană pentru Studiul Poliomielitei, Societatea Regală de Medicină din Londra, Societatea Franceză de Microbiologie, Academia de Științe din New-York.

I s-au acordat titluri, ordine și distincții precum: Doctor Honoris Causa al Universităților din Oradea, Timișoara, Cluj, Iași și diploma „Meritul Cultural” al Academiei Române.

Din 1994 a devenit președinte al Federației Comunităților Evreiești din România. În această calitate a dovedit o mare deschidere față de Biserica Ortodoxă Română dar și față de celelalte culte din țară.

Profesiunea sa de medic l-a ajutat să prețuiască, mai presus de orice, omul, să-i respecte demnitatea și să-i apere drepturile. A respins și a condamnat discriminările și barierele pe considerente de rasă, naționalitate, religie.

Numele său va rămâne înscris în galeria marilor bărbați ai țării.

Să-i fie în veci binecuvântată memoria!

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

POEM GÂNDULUI

Fac. 1, 26

Gândule, chemarea cerului în mine,
Chipul tău nu l-am văzut nicicând, anume
Din adâncul nopții ca un fulger vine
Pentru ce necaz sau bucurie-n lume
Fruntea să mi-o biciui fără încetare,
Ochii să mi-i porți luceferi în văpăi?
Ce-am greșit să sufăr doruri greu amare
Rătăcit prin stele să mă ducă pașii tăi?

Duhul tău neliștit prin munți cu cerbii spre izvoare strigă
Viscolit de înălțimi și de lumină
Te pândesc ispite cu săgeți inveninate să-ți înfigă
Moartea-n inimă și-n raiul din grădina.
Ești flămând mereu de Adevăr ca și pământul de arat
Pe la porți te bate aprig vântul întrebărilor
Să-ți îmbraci cuvântul, să te știi în Bine revelat
Chemă în ajutor la tine vulturii din zbor
Când mă porți spre Frumusețea celei negrăite zări mă înfiori
Mă îngrozești de remușcări când mă prăvăli în hău troiene
Crești cu setea infinitului în cântec de viori
Cu ecoul pașilor înțelepciunii prin poiene.
Când ești vișor, când ești crivăț, ce mă smulgi din soare,
Când ești geamătul de fiară însetat de sânge și de pradă,
Când ești buciulmă lăsat de lună noaptea la izvoare,
Jocul păpădiei și cicoarei prin livadă.

Logosul în zborul de porumbi te poartă printre grâne

mână-n mână

Să ajungi de pleavă și neghină scuturat
Și frământătură pentru pâinea de ființă împreună
Necuprinderea de sine, freamătul la secerat
Flacăra gândirii, luminezi întinsul de la noi la El și Eu
Arzi în Univers ca în pustiul din Sinai în focul viu
Cel ce cu lumina în podoabă Te îmbraci mereu
Doamne al Puterilor, rămâi aprins în mine să Te am și să
Te știi!
Gândul, cel ce este, neajuns în zborul lui spre Cel ce Este.

Prins în corul simfoniei luminii
Îi răsară întru sine buna-veste
Cântecul de trandafiri crescuți cu spinii.
Gândule, vom strânge totul într-o barcă lină
Ca să trecem legănați dormind senini
Ancorați în port treziți lumină din Lumină.

Pr. ION IONESCU

Reflecții privind activitatea predicatorială

Actualitatea predicii tematice și a catehezei

Între formele de propovăduire a dreptei credințe, omilia prezintă utilizarea cea mai mare. O întâlnim în paginile Sfintei Scripturi, în veacul apostolic, dar cea mai mare înflorire a ei a avut loc în epoca de aur a Bisericii (secolele IV—VI). Ea a fost folosită de cei mai mari cuvântători creștini pentru expunerea învățăturii Mântuitorului. Se știe că omilia are un caracter analitic urmărind explicația verset cu verset a unei pericope biblice. Și în vremea noastră, folosirea omiliei ca formă de propovăduire, își păstrează importanța ei dată fiind lipsa de cunoștințe biblice a multor creștini.

Timpurile noi, în care secele religioase atacă adevărurile de credință sau le răstălmăcesc, aduc cu sine necesitatea utilizării predicii tematice și a catehezei pe scară tot mare pentru a putea lămurii pe credincioși asupra adevărilor fundamentale ale credinței noastre creștine ortodoxe. În fața acestor, predica tematică primește un caracter misionar urmărind păstrarea și întărirea unității de credință și integritatea Bisericii. S-a făcut constatarea — pe drept cuvânt — că în Biserica noastră astăzi nu se poate vorbi de o „muțenie” a amvonului. Spre o deosebire de un trecut nu prea îndepărtat, azi se predică în bisericile noastre atât la Sfânta Liturghie cât și cu prilejul oficiilor unor sfinte Taine și ierurgii, îndeosebi la cununii și la înmormântări. S-au creat de asemenea condițiile necesare pentru ca preoțimea noastră să fie înzestrată cu mijloacele unei bune documentări. Este îmbucurător faptul că eparhiile din țară se întrec în a pune la îndemâna clerului mijloacele, izvoarele omiletice, necesare unei propovăduiri rodnice.

Întrebarea este: cum folosim aceste mijloace, cum concepem predicile noastre pentru ca ele să-și ajungă scopul? Pe vremuri, în cadrul unei dezbateri în presa bisericească, un preot susținea că nici nu ar fi nevoie de prea mare pregătire pentru predică, întemeiat pe textul biblic, „vi se va da vouă ce să grațiți în ceasul acela”. Nu e nevoie să mai spunem cât de puțin întemeiată este această interpretare și opinia întemeiată pe ea. Predica trebuie să fie produsul unei temeinice

munci de documentare biblică și patristică, a unei culturi profesionale și generale. Ea nu mai poate fi o simplă declamare sau recitare menită să umple un gol tot mai mult simțit în cadrul Sfintei Liturghii, ci mijloc de îndoctrinare, de înzestrare cu un minim de cunoștințe religioase menite să-i apere de răstălmăcirile și ademenirile prozelitismelor de tot felul. „Crezut-am, pentru aceea am și grăit” — zice Psalmistul.

Predica tematică presupune mai întâi de toate un plan de predici alcătuit fie pe un an întreg, fie cele trei perioade ale anului bisericesc, pentru fiecare separat.

Vom avea astfel predici de conținut dogmatic, într-un an; vom aborda apoi teme din morala creștină și din Liturghică, nu pentru a-i face pe credincioși „teologi” (cum insinuează unii), ci spre a-i familiariza pe cât este cu putință și la nivelul lor perceptiv, cu tezaurul de neprețuit al învățăturilor de credință și viață creștină. S-au ridicat uneori obiecții că pericopele evanghelice și cele din Apostol se repetă an de an și uneori chiar de două ori în cursul aceluiași an, cerându-se și alte pericope pentru o predică tematică. Credem că nu e necesar. Fiecare periscopă evanghelică, citată pe scurt la începutul predicii — această neapărat necesar — permite anunțarea și trecerea la tema pe care dorim s-o abordăm. Pe bună dreptate remarcă Înalț Prea Sfințitul Antonie Plămădeală, că „predicile trebuiesc să fie mici tratate teologice despre adevărurile de credință, mici catehisme, care să-i ajute pe ascultători să se înarmeze și cu argumente pentru apărarea credinței ortodoxe”.

(Continuare în pag. a 8-a)

Preot prof. Dr. GHEORGHE LIȚIU

Predica de ieri și de azi

Dintotdeauna, predica a îndeplinit un rol esențial în Biserica Ortodoxă dar și astăzi ea continuă să-și îndeplinească acest rol fundamental și anume acela de a tălăcu credincioșilor învățăturile de credință primite moștenire de la Mântuitorul nostru Iisus Hristos, prin intermediul apostolilor și al urmașilor acestora, episcopi, preoți și diaconi. De aceea, atunci când distanțele geografice nu puteau fi reduse prin mijloacele de comunicare în masă ca cele din zilele noastre, predica și-a îndeplinit rolul său esențial de încreștinare a societății.

Predica orală a apărut în acea epocă în care se simțea mai mult ca oricând nevoia de a se explica mesajul Evangheliei (Vestea cea Bună), de a descoperi sensurile adânci ale învățăturilor Mântuitorului Hristos.

În acest sens, să ne amintim doar de câtă putere de convingere a putut da dovadă Sf. Ap. Petru, după pogorârea Sf. Duh asupra apostolilor la Cincizecime, în predica pe care a ținut-o în fața poporului din Ierusalim și când, la sfârșitul acesteia, oamenii au fost atât de „pătrunși la inimă” încât i-au întrebat pe apostoli: „Bărbați, frați, ce să facem?” (Fapte 2, 37).¹

A predica rămâne datoră principală a preotului ortodox, după învățătura Mântuitorului care îi îndemna astfel pe ucenicii Săi: „Drept aceea, mergând, învățați toate nea-

murile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Mt. 28, 19).

În epoca primară, predica însemna „totul” referitor la învățătura creștină, dar aceasta își îndeplinea rolul numai prin intermediul personalității predicatorului care-i împrumuta „autoritatea întregii vieți a lui”.²

Dar astăzi, parcă mai mult ca oricând, se simte o nevoie spirituală de predică, căci poporul este însetat de cuvântul lui Dumnezeu deoarece el știe că doar de la Creatorul său mai poate aștepta izbăvirea din necazurile vieții de fiecare zi. De aceea, cuvintele unui mare predicator al Bisericii noastre Ortodoxe, din anul 1929, Pr. Prof. Dr. Gr. Cristescu au devenit profetice pentru zilele noastre: „Nevoia spirituală a predicii este profund simțită de poporul nostru, azi mai mult ca oricând. În zgomotul și vâlmășagul atâtor direcțiuni contradictorii spre care este ademenit sufletul nostru în acest ceas, numai orientarea religioasă poate fi un izvor de limpezire spirituală, de consecvență etică și deci, de mântuire sigură”.³

Din această cauză, predica este absolut necesară pentru zilele noastre, dar cu toate acestea, nu este nevoie de orice predică ci de o predică misionară, adică o predică care să trezească conștiința credinciosului și care să-l

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. VIRGIL MANASE

Ale Tale daruri mă fac fericit

Dă-mi un fir de iarbă, dă-mi o frunză-n mână,
Dă-mi în suflet cerul, marea în priviri,
Dă-mi o floare, Doamne, de miresme plină,
Dă-mi în noapte-adâncă razele de lună,
Dă-mi lumină minții, alese rostiri.

Dă-mi pe mări de ceruri, insule de nouri
Și pe verzi întinderi, crini împărătești,
Dă-mi a Ta iertare și-n duh, sfinte doruri,
Dă-mi să fiu în gânduri, vultur, sus în zboruri
Și-mi deschide-n rugă zări dumnezeiești.

Doamne, în trup și-n suflet dă-mi a Ta-nviere,
Ale Tale daruri mă fac fericit ...
Dă-mi a Ta-nălțare din orice durere,
Nu-s sărac, nu-s singur cât mi-ești mângâiere
În trup de prescură și în vin sfințit.

Pr. COSTICĂ MOROIANU

Razele de soare-n aurul din grâne
Și zăpada mîlei, făinuri în pâini,
Dă-mi-le-n Iubirea-Ți zi de zi, Stăpâne,
Și-n rostirea-mi, graiul limbii-n veci române,
Și din Cer, Cuvântul, trup pe-altar de mâini.

Dă miresme-n jertfe-n trandafiri să ardă,
În potire roșii, Cerul să-l respir,
Dă-mi arama toamnei, frunze de-or să cadă,
Din ninsori argintu-n vânt să nu se piardă,
Dă-mi în Liturghie al Iubirii-Ți mir.

Părintele Moise Balea

— Un moț-misionar al Mitropoliei Ardealului, în America —

Românii care s-au stabilit în America la sfârșitul veacului al XIX-lea și începutul celui de al XX-lea au venit cu credința că America este țărâmul belșugului fără de sfârșit și că din această abundență fără hotar le va fi dat și lor să se împărtășească. Ei au ajuns în Lumea Nouă confuzi și fără să își închipuie ce le stă înaintea.

Românii ajunși în America la sfârșitul veacului al XIX-lea au reușit să se așeze cu temei, să își afle de lucru, să își întemeieze așezăminte spirituale și sociale și, încă mai mult, să își păstreze identitatea distinctă. Cauzele acestui succes au fost mai multe: originea țărănească, mentalitatea de oameni liberi, capabili să confrunte realist și reușite și nereușitele lor. Între aceste cauze nu în ultimul rând a fost apariția unor fruntași cinstiți, inteligenți și sinceri dedicați celor de un neam cu ei.

Demn de amintit este și moțul George Pomuț, născut în 1828 care a luptat alături de Avram Iancu în Revoluția de la 1848—1849; după înfrângerea suferită a fugit pentru a scăpa de pedeapsă. În Statele Unite ajunge după 1850 și se înrolează în regimentul 15 Iowa. La parte la războiul civil care a ținut 4 ani. A fost înaintat în grad până la cel de general. Președintele Andrew Johnson l-a numit consul general al Statelor Unite ale Americii la Petersburg, în Rusia.

Între acei fruntași de la începutul veacului al XX-lea un loc special îl ocupă în viața românilor din America, preotul ortodox Moise Balea.

Moise Balea s-a născut în Țara Moților în satul Cărpiniș în 1877. În casa părintească a primit o educație exemplară pe care a menținut-o până la moarte. Această educație s-a caracterizat mai ales prin virtuțile demnității, bunătății și corectitudinii. Nimic nu vadește mai elocvent chipul lui Dumnezeu în om și frumusețea unui suflet plin de vigoare și sevă creștină, decât virtutea bunătății. Părinții lui erau oameni cu o anume stare. Ei stăpâneau pământ și fânate în hotarul satului. Stăpâneau câteva case și o mică prăvălie și în plus erau acționari principali la o mină de aur din vecinătate (o mină de felul celor descrise în romanul „Arhanghelii” al lui Ioan Agârbiceanu). Mină mică, având una sau două galerii, și în care „acționarii” trudeau cot la cot cu băieșii de rând. În aceste condiții tânărul Moise Balea a învățat câte ceva despre tehnica „băitului” de aur. De mic a fost dornic de cunoaștere, mereu în căutare de nou. Să călătorească și să vadă lumea. A studiat teologia și a fost rânduit preot de către Mitropolia Ardealului cu sediul la Sibiu. Natura lui întreprinzătoare cu darul de a călători l-au oferit ca persoană ideală a i se încredința o misiune pe care Mitropolia Ardealului nu o mai putea amana.

În anii 1903—1905 Mitropolia Ardealului nu a mai putut ignora realitatea că mii și mii de români porneau către „Lumea Nouă”. În aceste împrejurări, dar ținând seama că în mod tradițional Ortodoxia românească nu era pregătită pentru acțiuni misionare de mare amploare, Mitropolia Ardealului a făcut puținul care îi era în putere să-l facă. În 1905 l-a trimis pe părintele Moise Balea într-o misiune de informare și asistență către românii-americani ortodocși aflați în America. Părintele Balea și-a împlinit misiunea încredințată din plin. El a dovedit o ardoare și o dedicație misionară exemplară. Din îndemnul și cu sprijinul lui s-au înălțat cele dintâi biserici ortodoxe româno-ameri-

cane în Statele Unite: Sfânta Maria din Cleveland, apoi bisericile din Youngstown, Ohio, Indiana Harbor, Indiana și încă multe altele. A călătorit mult în locul unde se aflau colonii românești slujind în folosul lor, oficiind botezuri, cununii și înmormântări.

Dar părintele Moise Balea a făcut mai mult decât să slujească nevoile duhovnicești ale românilor-americani. A înțeles diferența sistematică, de categorii dintre Lumea Nouă și cea Veche. A înțeles că puțini români se vor mai reîntoarce în țara veche și aceia vor fi dezamăgiți și vor regreta pasul făcut. Și-a iubit comunitățile și caracterul lor românesc și ortodox. A creat instituții care să mențină identitatea românească în condițiile în care integrarea în națiunea americană era inevitabilă. Tot părintele Balea a fost cel care i-a sfătuit ca românii-americani să gândească și să acționeze în „mare” căci zicea el: „În America tot ce-i mic dispăre”.

A fost unul dintre primii ziariști și tipografi româno-americani înființând în 1906 ziarul „America” cu scopul de a răspunde atacurilor antiortodoxe și de a păstra legătura dintre românii-americani răspândiți pe întregul continent. Pe frontispiciul acestui ziar el a pus vestita informare „apare când au voie, bani și timp”. Ziarul ulterior a fost cumpărat pe un preț foarte modest de către „Uniunea Societăților Fraternală Românească din America” și de atunci și până azi ziarul a avut un rol excepțional pentru comunitatea românilor-americani.

În anul 1930 părintele Moise Balea a scos ziarul „Tribuna” care a avut o orientare vehement anticomunistă. Tot în anii 30 a început să lucreze pentru uzinele Ford. Părintele Moise Balea, cu răbdarea și dăruirea moștenită de la strămoșii săi „moji”, a stat neclintit în fața furtunii și-a mers fără șovăială către împlinirea lucrării bune și de folos românilor-americani.

În 1942, în decembrie, el s-a stins fulgerător răpus de un atac cardiac și a fost îngropat în cimitirul de la Vatra Românească, sediul Episcopiei Ortodoxe Române din America, găsindu-și liniștea deplină după o viață plină de alergări și zbucium, departe de țară, încununat cu frumoase realizări în folosul emigrației române.

În 1943 deasupra mormântului părintelui Moise Balea „Uniunea Societăților Românești din America” a înălțat un frumos monument funerar.

O lacrimă și o șoaptă de rugăciune înaintea bunului Dumnezeu pentru odihna sufletului său. Veșnică să-i fie amintirea și faptele sale cunoscute de generațiile prezente și viitoare.

Părintele EUGEN GOIA

Bibliografie selectivă:

1. Ion Sava, Din istoria românilor de peste Ocean, Îndrumător bisericesc, Mitropolia Banatului, 1980.
2. Părintele Ștefan Urdă, Aniversarea a 50 de ani de la hionirea primului episcop al Episcopiei misionare din S.U.A., în Îndrumător bisericesc, Alba Iulia, 1985.
3. P.S. Policarp Morușca, Episcopia misionară și românii din America, Revista B.O.R. nr. 7—8, 1940.
4. Părintele Aurel Jivi, Comunități ortodoxe române din America, Îndrumătorul bisericesc nr. 3, 1982, Timișoara.
5. Părintele Ștefan Slevocă, B.O.R. în America, B.O.R. nr. 7—8, 1972.
6. Alexandru Nemoianu, Părintele Moise Balea, Tribuna Cluj, martie, 1997.

Superioritatea moralei creștine față de morala religiilor dinaintea de Hristos

Ca orice religie și creștinismul își are morala sa, care asemeni doctrinei creștine și cultului său, are tot ceea ce poate fi mai înalt, mai distinct și mai ziditor de suflute. Morala creștină îi impune omului datorii față de Dumnezeu, față de aproapele și față de sine însuși. Iubirea față de Dumnezeu este asemeni dragostei dintre fiu și părintele său. Ca fii ai aceluiași Părinte ceresc, avem datorii față de semenii noștri, pe care trebuie să-i iubim. Morala creștină ne impune datorii și față de noi înșine, față de sufletul nostru, ca chip al lui Dumnezeu, precum și față de trupul nostru, templu al Duhului Sfânt, spre a-l păstra curat, prin săvârșirea virtuților. Pentru realizarea acestor îndatoriri îi vine omului în sprijin pilda vieții Mântuitorului, spre a o urma, prin săvârșirea binelui și ferirea de rău, în scopul mântuirii.

Morala creștină este rod al celei mai sublimе religii pe care a cunoscut-o omenirea. Religia creștină îl înfățișează pe Dumnezeu ca fiind iubire. „Cel ce nu iubeste, n-a cunoscut pe Dumnezeu, căci Dumnezeu este iubire” (I Ioan 4, 8). Aceasta conduce la o morală a iubirii. Morala creștină nu provine de la vreun om oarecare sau de la vreun înțelept. Morala vine de la Dumnezeu, de aceea ea înfruntă toate piedicile din calea sufletelor, spre a le conduce spre mântuire și desăvârșire.

La Cina cea de taină, Mântuitorul le-a vorbit apostolilor Săi despre porunca nouă și necunoscută, care n-a mai fost amintită de nimeni, înainte de apariția creștinismului, simplă în formă, dar adâncă în conținut: „Poruncă nouă vă dau vouă, să vă iubiți unul pe altul, precum eu v-am iubit pe voi” (Ioan 13, 34). Un filozof sau sceptic (care se îndoieste de toate) ar fi putut să întrebe: Oare să fie atât de nouă această poruncă? N-a mai anunțat-o nimeni înainte de Mântuitorul? Oare antichitatea nu a vorbit despre acea „caritas generis humani” a cărei nuanță se apropie foarte mult de cea creștină? Sunt desigur apropieri între concepte, datorită iluminării Logosului prin rațiunea naturală, dar nu identificări. Ce depărtări există între iubirea creștină și iubirea umană filozofică, urmărite în spiritul doctrinei evanghelice (Ionescu Ș., Aspectul social al ortodoxismului, în „Ortodoxia”, vol. I, București, 1942, p. 188—189).

Legea mozaică prescrie textual: „să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Levitic 19, 18). Pentru israeliteni, aproapele era cel de același neam cu el. Potrivit celor prescrie în Deut. 23, 8, se exceptează edomiții, ca frați ai lor. Pentru egiptean se cere a nu-l pizmui, „căci străin ai fost în Egipt”. Ura dușmanului era o deducțiune logică, pe baza locurilor scripturistice care admiteau stărpirea popoarelor idolatre (Gheorghiu V., Sf. Evanghelie după Matei, cu comentariu, Cernăuți, 1925, p. 237—238).

În Predica Sa de pe munte, s-a adresat Iisus ascultătorilor Săi, grăind: „Ați auzit că s-a spus: Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmașul tău. Eu însă vă grăiesc vouă: Iubiți pe vrăjmașii voștri și rugați-vă

pentru cei ce vă prigonesc pe voi, ca să fiți fiii Părintelui vostru din ceruri, că El răsare soarele Său peste cei răi și peste cei buni și plouă peste cei drepti și peste cei nedrepti” (Matei 5, 43—45). Prin acestea a arătat Iisus, că iubirea creștină nu se restrânge la cei de o rudenie cu noi, nici numai la co-naționali, ci depășind astfel de cercuri, se extinde și la cei ce ne sunt străini de neam și la cei ce ne urăsc pe noi, la dușmani.

Pe aripile aceleiași iubiri creștine, ap. Pavel, în mod angelic le-a adresat Corintenilor (13, 1—9), imnul, preluat și în rândurile muzicii de le-aș vorbi, dacă dragoste nu am, m-am făcut aramă sunătoare ori chimval gălăgios. Și dar proorocesc de aș avea și toate tainele de le-aș cunoaște și orice știință și de aș avea credință să mut și munții din loc, dacă dragoste nu am, nimic nu sunt. Și toată averea mea de aș face-o milostenii și trupul mi l-aș da să fie ars, dacă dragoste nu am, nimic nu-mi folosește... O lume fără iubire și fără milă față de aproapele, aceasta era bilanțul omenirii înainte de apariția creștinismului (Ionescu Șerban, op. cit., p. 197—198).

Chateaubriand F. F. în a sa, „Génie du christianisme”, apărută în 1802, și-a propus să arate superioritatea moralei creștine, față de morala religiilor dinaintea de Hristos. El a apreciat că nu este nimic mai divin ca morala creștină, care purifică gusturile, desfășoară strădanii virtuozose, dă vigoare gândirii și favorizează progresul intelectual.

În lumea antică, virtuțile recomandate de înțelepții Eladei erau: iscusința, cumpătarea și prudența. Iisus Hristos a arătat lumii că virtuțile care i se potrivesc fiecărui om sunt: credința, speranța și dragostea. Dintre ele, credința este sursa virtuților. Prin credință, ochiul intelectual, sunt descoperite tainele Cetății sfinte și împărțirea existențelor nepieritoare. Sf. Scriptură ne vorbește despre bogăia realizărilor prin credință, care mută și munții din loc. Prin credința consolatoare se ridică greutatea copleșitoare care apasă asupra inimii omului (Chateaubriand F. R., op. cit., vol. I, ediție stabilită de P. Reboul, p. 103).

Speranța are aproape aceeași putere ca și credința. Dorința este tatăl puterii. „Cereți și vi se va da vouă; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide vouă” (Matei 7, 7). Speranța are bărbăția care creează setea ce nu se potolește niciodată. Prin caracterul său particular speranța este în legătură cu ne-cazurile noastre; ea este o virtute nutritoare a nenorociților. Situată în apropierea omului, ea este ca o mamă bună care veghează asupra copilului său bolnav; îl leagă în brațele sale, îl ridică la sânul său și-l alăptează, potolindu-i durerile și-l adoarme, prin cântecele sale magice (Chateaubriand, op. cit., p. 105).

Virtutea dragostei creștine este fiica lui Hristos. În sens propriu, ea însemnează gingașie și bucurie. În mod concludent, vir-

(Continuarea în pag. a 5-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

„Bucură-te, Mireasă, pururea Fecioară”

(Urmare din pag. 1)

Acest moment ne descoperă tuturor puritatea sufletească a Fecioarei din Nazaret, credința ei puternică în Dumnezeu și nădejdea neșovăielnică în cele ce aveau să se întâmple pe pământ cu privire la mântuirea oamenilor.

În clipa în care Maria spune cuvintele „Fie mie”, în acea clipă cea de a doua persoană a Sfintei Treimi, Fiul, se intrupează prin puterea Sf. Duh în pântecul preacurat al Maicii Domnului.

Buna-Vestire este la fel ca și Boboteaza o Teofanie a Treimii în plenitudinea ei: Fiul se intrupează, Tatăl o adumbrește pe Fecioara Maria iar Duhul Sfânt se pogoră în chip tainic asupra ei.

Tocmai de aceea momentul Bunei-Vestiri este considerat ca fiind „începutul mântuirii oamenilor”, iar icoana aceasta se află pe sfintele uși împărătești ale iconostaselor ortodoxe, uși prin care la fiecare sfântă Liturghie intră „Împăratul mării” pentru a se jertfi în chip nesângeros pe masa sfântului altar.

Prin cuvântul „Fie mie”, spus la Buna-Vestire, Fecioara Maria dezleagă neascultarea Evei celei dintâi, de aceea Sf. Părinți o numesc pe Maria cu Eva cea nouă, tot așa cum Iisus Hristos este numit Adam cel nou.

De fiecare dată când rostim cuvântul „Amin”, care însemnează „așa să fie”, ne asemănăm Sf. Fecioare la Buna-Vestire și consimțim să fim părtași la cele ce se petrec în biserică, la sfintele slujbe.

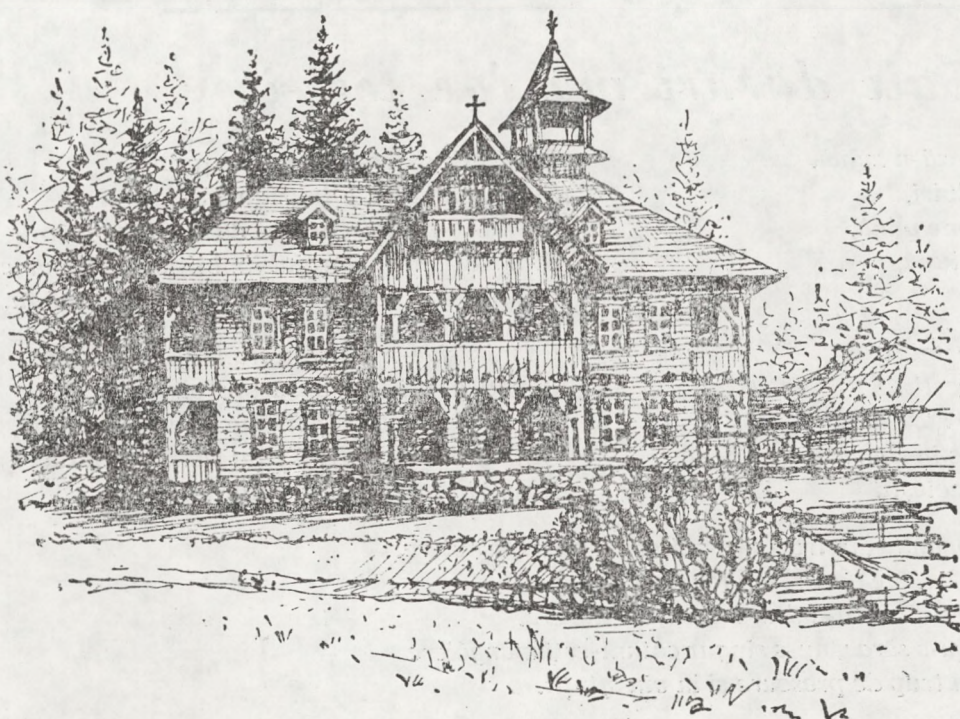
Pentru fiecare dintre noi ziua Bunei-Vestiri trebuie să fie o zi a reînnoirii legământului nostru față de Dumnezeu și față de Biserica Sa, legământ făcut în ziua botezului nostru.

O zi de asumare conștientă și liberă a chemării noastre în planul lui Dumnezeu, o zi de reafirmare a disponibilității noastre față de binele comun și față de responsabilitatea pe care o avem în fața lui Dumnezeu și a semenilor noștri.

Să o ferim și noi în această zi pe Sfânta Fecioară Maria, Maica Domnului „cea binecuvântată între femei” și să o rugăm să ne ocrotească pe noi, Biserica și țara noastră în care se preamărește numele ei și să ne întărească în mărturisirea credinței străbune și în slujirea aproapei.

Să o cinstim și noi și să-i zicem împreună cu îngerul:

„Bucură-te, prin care răsare bucuria;
Bucură-te, prin care pierе blestemul;
Bucură-te, chemarea lui Adam celui căzut;
Bucură-te, izbăvirea lacrimilor Evei;
Bucură-te, Mireasă, Pururea Fecioară!”

Un nou volum (al XIII-lea), din seria „Pe treptele slujirii creștine”, care poartă semnătura Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist

Un nou și foarte substanțial volum, însumând 628 de pagini, din seria „Pe treptele slujirii creștine”, a văzut lumina tiparului. Sunt înmănunchiate aici cuvântări, pastorale, mesaje, alocuțiuni, conferințe discursuri și declarații de presă rostite ori transmise de către înalta ierarhie a Bisericii noastre, cu ocazia unor importante evenimente, derulate în anul 2002 și prima parte a anului 2003.

Intervențiile sunt grupate în cinci secțiuni.

Prima secțiune se intitulează: *Intru bucuria clerului și credincioșilor din S.U.A. și Canada* și sunt orânduite aici toate cuvântările, conferințele, discursurile, interviurile și declarațiile de presă prilejuite de vizita Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist în America și Canada, în luna iulie 2002, cu prilejul hirotonirii și instalării noului Arhiepiscop al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române din America și Canada, în persoana Înalt Prea Sfințitului Arhiepiscop Nicolae Condrea.

Momentul respectiv s-a înscris ca un eveniment cu totul aparte în viața clerului și credincioșilor români ortodocși de dincolo de ocean. Prezența nemîllocită în eparhia și parohiile lor a Patriarhului României, i-a mângâiat și i-a întărit sufletește, iar cuvântările rostite i-a luminat și i-a

umplut de bucurie. N-au fost uitați nici fiii duhovnicești ai celeilalte Episcopii din America, aflată sub arhipăstoria Înalt Prea Sfințitului Nathanael. Și acestora le-a transmis Prea Fericirea Sa binecuvântările sale părintești și i-a asigurat de aceeași dragoste.

În a II-a secțiune a volumului, cu genericul „Din Grădina Maicii Domnului, în Cetea Eternă a Romei”, sunt redată toate

cuvântările rostite de către Prea Fericitul Părinte Teoctist, pe parcursul vizitei, în octombrie 2002, la Roma, ca răspuns la vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România.

Avem aici nu mai puțin de 17 intervenții care vor rămâne ca mărturie despre un moment crucial al relațiilor dintre cele două Biserici surori și al unei deschideri sincere și responsabile pentru dialog, apropiere și unitate creștină. Și la Roma, ca și în America, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist a poposit și în mijlocul românilor ortodocși, din câteva comunități eclesiale din Italia. Prezența și cuvântul patriarhului României le-a hărăzit aceeași bucurie și emoție și fraților noștri români, aflați într-un număr foarte mare, în acea țară ospitalieră.

Genericul celei de a III-a secțiuni a volumului este: „Pentru o Europă unită în spiritul Credinței și Tradiției creștine”. Sunt grupate aici cuvântările rostite cu prilejul unei alte importante vizite, și anume în Germania, cu ocazia hirotonirii episcopului-vicar al Mitropoliei Ortodoxe Române din Germania, Europa Centrală și de Nord, P. S. Sofian Brașoveanu, care a avut loc în luna mai 2003.

În întâlnirile cu reprezentanții autorităților de stat și bisericești din Germania, Prea Fericirea Sa a ținut să dea expresie năzuinței poporului român de a se integra în Comunitatea europeană, de a face parte nu doar geografic ci și spiritual, cultural, politic din acest bătrân continent, ale cărui rădăcini creștine trebuie să și le recunoască și să le mărturisească.

Cele mai emoționante momente ale vizitei au fost cele ale întâlnirii cu ierarhul, preoții și credincioșii români ortodocși din cadrul Mitropoliei Ortodoxe Române, cu sediul la Nürnberg — „Vă admir și vă prețuiesc, frați români și românce, fiii noștri duhovnicești — li s-a adresat Prea Fericirea Sa, credincioșilor care au participat în

număr foarte mare la hirotonirea noului episcop-vicar. Vă îndemn să folosiți înțelepciunea pe care o aveți spre unitate sfântă, nu numai între Dumneavoastră, dar și spre unitatea cu semenii din jurul fiecăruia”.

În total, cuvântările rostite de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, cu prilejul vizitei în Germania a fost de patrusprezece.

Cea de a IV-a secțiune are ca titlu: „În al doilea an al mileniului III” și sunt cuprinse aici aproape cincizeci de cuvântări rostite începând cu luna mai și până în decembrie 2003, în țară, cu prilejul a mai multor sărbători, vizitații canonice, întruniri, simpozioane, etc. Este de înțeles diversitatea temelor abordate, în funcție de un context sau altul în care au fost rostite cuvântările.

Ultimul grupaj de cuvântări (Secțiunea a V-a), reprezintă intervențiile Prea Fericirii Sale în prima jumătate a anului 2003. Toate cele 23 de cuvântări sunt orânduite sub genericul: „Al treilea an al mileniului III”. Fără a fi vorba de o unitate tematică, totuși cuvântările exprimă prezența Bisericii în mijlocul societății, în mijlocul frământărilor veacului, în viața fiecărui credincios.

Așa cum am spus și la început, toate cuvântările cuprinse în acest volum, vor fi cu siguranță, pentru generațiile ce vor veni, o bună călăuză în a cunoaște și înțelege mai bine evenimentele, momente și împrejurări, dintre care unele extrem de importante, pentru viața Bisericii și a românilor de pretutindeni.

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

Superioritatea moralei creștine

(Urmare din pag. a 4-a)

tutea dragostei ține de un lucru ceresc. Ea îi curăță pe cei decăzuți, îndreptându-i spre cer. În raport cu Dumnezeu, oamenii trebuie să se iubească printr-o dragoste spiritualizată, lăsându-i esența nemuritoare.

Emanată din Cuvântul etern, virtutea dragostei exprimă armonia continuă a lui Dumnezeu cu omenirea, a cerului cu pământul. Dacă instituțiile morale ale antichității erau în contradicție cu sentimentele sufletului, creștinismul însă este totdeauna de acord cu inimile. În creștinism, virtutea dragostei este ca o fântână abundentă, plătă în pustiriile vieții. După cele spuse de sf. ap. Pavel, „dragostea îndelung răbdă, dragostea este plină de bunătate, dragostea nu știe de pizmă, nu caută ale sale, nu pune la socoteală răul, ... dragostea nu pierie niciodată” (I. Cor. 13, 4—8).

În condițiile lumii antice, dacă totul se termină la mormânt, este firească întrebarea: de unde vine dorința după fericire, care îl frământă pe om? Dacă totul este materie, natura s-a înșelat sădind în om dorința după fericire, pe care omul zadarnic o caută mereu. Universul întreg nu-l satisface. Animalele nu sunt tulburate de dorințe asemănătoare celor manifestate de inima omului. Se poate spune, că pe mîl îl satisface puțină iarbă, iar pe tigru îl saturează puțin sânge. Omul este singura creatură care caută ceva în afara și care nu este întru totul, în ea însăși. Omul speră până la mormânt, dar binele pământului nu-l poate copleși dorințele. În consecință, este silit la postulatul unei alte vieți, dincolo de timp și spațiu. Superioară religiilor antichității, religia evanghelică a descoperit existența Ființei Supreme și nemurirea sufletului.

Potrivit mitologiei, după moarte, eroii și cei ce au fost străluciți în lume, se duc în Câmpiile Elizee, adică în locul lor de desfășurare. Acolo recompensele pentru virtuți constau în banchete și dansuri. Copiii și cei înrudiți cu sclavii, oamenii obscuri, erau izgoniți în infern. Tartarul era infernul popoarelor antice, cu supliciile sale.

În creștinism, recompensele promise pentru virtute și respectiv pedepsele pentru nelegiuiri, pot fi recunoscute cu ușurință de cei întru adevăr. Adevărata fericire a celor drepti va consta în posesia în plenitudine a cunoștinței despre Dumnezeu. Nenorocirea celor nedrepți va consta în cunoașterea perfecțiunilor divine, dar pururea lipsiți de ele. Cei drepti murind, renasc spre a trăi în veci în admirația cerurilor (Chateaubriand, op. cit., p. 214).

Prin predicarea Evangheliei s-au schimbat bazele moralei. La cei antici, smerenia trecea ca jonioie, iar mândria ca grandoare. În creștinism, smerenia este una dintre primele virtuți, iar mândria primul dintre vicii. Transmutarea de principii a ratat natura umană în alt stadiu, cu raporturi noi între noțiuni, necunoscute de cei antici. Pentru creștini, rădăcina răului este

mândria, iar rădăcina binelui este dragostea. În modul acesta, pasiunile vicioase sunt un compus al mândriei, iar strădaniile virtuozice un compus al dragostei creștine. Pe baza acestui principiu se vedește, că strădaniile ce țin de curaj sunt mai frumozse în creștinism, decât la cei antici. Din amestecul smereniei cu o acțiune brutală, se naște mărînimia sau generozitatea, virtute cunoscută în creștinism, dar necunoscută la cei vechi.

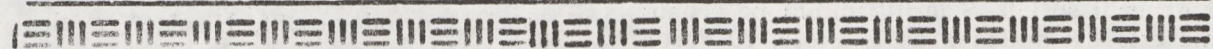
Unul dintre cele mai dulci sentimente ale creștinului, prietenia (amiciția), aparține exclusiv sufletului (âme). La cei vechi avea un amestec de sensuri, în natura și scopul lor. Creștinismul i-a mărit farmecul prieteniei, dându-i ca temelie dragostea. La Cina cea de taină, ap. Ioan și-a plecat capul pe pieptul lui Iisus. Pe cruce fiind, amiciția l-a determinat pe Iisus să pronunțe cuvintele demne doar de Dumnezeu: „Mater, ecce filius tuus” și „discipule, ecce mater tua” (Ioan 19, 26—27). Căldura pe care dragostea o răspândește în pasiunile virtuozice, le dă acestora un caracter divin. Prin excelență, creștinismul este religia amiciției.

La oamenii din antichitate, sentimentele alese nu traversau mormântul. Frații, soții, prietenii se părăseau la ușa mormântului, simțind că despărțirea lor este eternă. Culoarea fericirii pentru greci și pentru romani se reducea la amestecarea în urnă a cenușii lor (Chateaubriand, op. cit., p. 283—284). Cât de dureroasă trebuia să fie urna care închidea doar amintirile. Dacă politeismul antic îl plasa pe om în regiunile trecutului, creștinismul îl plasează pe om în câmpiile speranței. Pentru creștin, bucuria sentimentelor oneste pe pământ este doar preambulul bucuriilor de care speră să aibă parte în viitor.

Principiul adevăratelor amiciții nu este în această lume. Două ființe care se iubesc aici pe pământ, sunt numai în drumul spre cer, unde soses împreună dacă virtutea le călăuzește. Prin despuieră de corpurile lor, se degajă de obstacolul care se opune uniunii lor intime. Conform lui Chateaubriand, expresia care redă acest fapt este: „exhaler son âme dans celle de son ami” (a degaja sufletul său, în acela al prietenului său) și astfel sufletele lor merg să se confunde în sânul Celui etern (Chateaubriand, op. cit., p. 285).

Dragostea lui Dumnezeu este generoasă. Ea îndeamnă sufletele la fapte mari și să dorească ceea ce este perfect. Dragostea s-a născut din Dumnezeu și ridicându-se deasupra creaturilor, nu se poate odihni decât în Dumnezeu (Chateaubriand, op. cit., p. 304).

Trăirea pe pământ a Fiului Omului este cel mai mare eveniment care s-a petrecut în omenire. Ca urmare a propovăduirii Evangheliei, fața lumii s-a schimbat. Omenirea a fost regenerată, realizându-se un pas imens pe calea perfecționării morale.

Comunitatea ortodoxă românească din Constantinopol va avea propriul lăcaș de închinăciune

Plecați pentru a munci în Turcia, românii ortodocși s-au organizat într-o comunitate eclesială, având propriul lor păstor suflătesc, pe care l-au primit în urma propunerii venite chiar din partea Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul ecumenic. Recunoscător pentru gestul frățesc, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, a trimis în anul trecut, o delegație, care a întreprins primele demersuri către realizarea unui astfel de deziderat. La începutul acestei luni, pentru a doua oară, reprezentanții Patriarhiei Române, în persoana I.P.S. Arhiepiscop Teodosie al Tomisului și P.S. Ciprian Cămpineanu, episcop-vicar patriarhal, au poposit la Constantinopol, prilej cu care s-a încheiat un protocol între cele două Biserici surori, protocol ce prevede darea în folosință, pentru comunitatea românească, a bisericii „Sfânta Muceniță Parascheva”. Lucru important de reținut că lăcașul

de cult este ctitorie a domnitorului Constantin Brâncoveanu. Duhul voievodului muntean se va bucura astfel în ceruri că iată, biserica zidită cu cheltuiala sa a ajuns să fie în folosința celor de un neam și de o credință cu el. Desigur că românii ce se vor ruga acolo, vor pomeni cu piozitate numele voievodului martir și al celor ce au pătimit împreună cu el.

Într-o lume în care ura și răzbunarea copleșesc viața multor oameni, gesturi ca cel menționat, de într-ajutorare frățească, vin să ne sprijine pentru a nu ne pierde speranța.

Bunul Dumnezeu să răsplătească binefăcătorilor noștri și să-i ocrotească pe frații noștri, aflați în capitala Turciei și în alte părți din acea țară.

(informație preluată de pe internet: w.w.w — Patriarhia.ro).

† Cardinalul FRANZ KÖNIG

(1905—2004)

Ctitorul Fundației Pro Oriente, din Viena, cardinalul Franz König s-a mutat la Domnul, în data de 13 martie 2004, cu un an înainte de a fi împlinit 100 de ani. Doliul nu este doar al Bisericii catolice din Austria, ci și al tuturor Bisericilor ortodoxe din Răsărit, care au pierdut în el un mare prieten și un luminat partener de dialog.

Păstorind într-o țară limitrofă țărilor din fostul lagăr socialist, cardinalul König, în spiritul Decretului despre Ecumenism, emis de către Conciliul II Vatican, a înființat în data de 4 noiembrie 1964, Fundația Pro Oriente, al cărei scop era stabilirea de legături cu Bisericile din Europa răsăriteană, dar și din Orient și chiar din Africa. Personal a vizitat toate acele Biserici și comunități creștine, transmițându-le un mesaj de apropiere și conlucrare ecumenică. I-a avut apoi ca oaspeți, la Viena, pe cei mai mulți dintre înalta ierarhie a Bisericilor răsăritene, pe mulți teologi, clerici ortodocși, vechi orientali și de alte confesiuni.

Începând cu patriarhul Justinian, care a fost invitat de cardinalul König la Viena, în 1968, toți ceilalți patriarhi ca și alți ierarhi, profesori de teologie și preoți români s-au

perindat în continuu la sediul Fundației din Viena.

După declanșarea ostilităților din Balcani, cardinalul König s-a implicat în dialogul cu Bisericile din fosta Iugoslavie.

Pentru elucidarea unor probleme etnice specifice zonei s-a constituit o Comisie pentru Istoria sud-est europeană, care a organizat mai multe întâlniri în Belgrad și Sarajevo.

Prețuirea și recunoștința de care s-a bucurat cardinalul Franz König, în toate țările din răsărit s-au concretizat cu acordarea a 13 titluri de Doctor honoris causa. Ultimul titlu i-a fost acordat de către Universitatea Bobeș-Bolyai din Cluj-Napoca, în februarie 2004.

Privind retrospectiv asupra celor 40 de ani de când eminentul bărbat s-a dăruit trup și suflet cultivării ecumenismului și păcii, ne gândim cât de necesară ar fi, mai ales astăzi, prezența sa într-o lume care este zguduită de răbuniri ale violenței și îngrunchiată de sărăcie și suferință.

Bunul Dumnezeu să-i facă parte de dreaptă răsplată și veșnică odihnă.

REDACTIA

Bisericile și Experții dau alarma*

Analizarea sărăciei și a focarelor sociale în România

Academia Evanghelică Transilvania (AET), cu sediul în Sibiu, a organizat, în perioada 1—4 martie, o conferință socială pe tema „Sărăcie fără sfârșit? Focare sociale în România și integrarea României în Europa”. S-au discutat problemele sociale ale României cu privire la integrarea în U.E. cu cca. 50 de experți sociali din domeniul Bisericii, instituțiilor filantropice, politici, instituțiilor publice și organizațiilor de binefacere din țară și străinătate.

Prof. Dr. Paul Philippi (Sibiu) a prezentat o motivare teologică a activității diaconice a Bisericii. El a numit diaconia o „însușire de bază a Bisericii”. Rectorul Diaconiei Neuendettelsau din Bavaria, Prof. Herman Schönauer a cărui instituție este activă printre altele și în Polonia și România, atrăgea atenția: „Discuția despre modelul social european este derutantă. Există mai multe modele, care se deosebesc net în performanță și finanțarea lor. Totuși U.E. trebuie să garanteze cetățenilor săi un minim social”. Directorul Academiei Evanghelice Transilvania, Pr. Dr. Jürgen Henkel a accentuat tradiția biblică și bisericească a criticii sociale începând cu Profetul Vechiului Testament până la învățura socială catolică și a „doctrinei sociale” a Bisericii Ortodoxe Ruse. Dr. Henkel: „Sărăcia multora și noul lux al puținilor din România provoacă Biserica să se implice pentru a cere o viață în demnitate, îndatorirea socială a proprietății și dreptatea socială”.

Adina Dragatoiu, consilierul Ministrului Social, a evidențiat prin statistici situația socială în România, care este gravă. Guvernul calculează astfel o rată a sărăciei de 29% a populației. „Foarte săraci” ar fi 11% din populație. Sub limita sărăciei trăiesc după datele oficiale aproximativ 6%. Nu este vorba numai despre cazurile extreme, ci de sărăcia zilnică a unei largi pătri sociale în România, care alarmează Bisericele și experții sociali. Salariul minim pe economie este 2,8 milioane de lei (cca. 70 euro), iar pensia minimă în jur de 1 milion de lei (cca. 25 euro).

Totul trebuie văzut din prisma prețurilor vestice în domeniul de consum de la cafea, lapte, iaurt, ciocolată până la costurile mari de energie. Încălzirea cu gaz a unei locuințe de 3 camere a costat în această iarnă în România în jur de 3 milioane de lei, cca. 75 de euro. Pensile minime și salariile sunt față de prețurile actuale o batjocură, iar pentru populație un trai amar.

Bisericele din România încearcă cu mijloacele care le stau la dispoziție să atenueze această sărăcie. P.S. Episcop-Vicar Vasile Someșanul al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și reprezentanții insti-

tuțiilor sociale ortodoxe din regiuni au evidențiat la conferință, că Biserica Ortodoxă s-a angajat deja în proiecte cuprinzătoare, cum ar fi inițiativele locale în domeniul social. Episcopiiile ortodoxe din țară au între timp și birouri sociale și consilieri respectiv inspectori sociali, care se îngrijesc și coordonează munca multor instituții caritative locale. Președintele „Caritas”-ului românesc și vicepreședintele „Caritas” Europa, Preot János Szász ar dori ca problematica socială să fie înțeleasă nu numai din perspectiva integrării europene a României: „Activitatea social-caritativă este o cerință a omeniirii și creștinismului. Caritasul nu desfășoară această activitate doar pentru că aceasta este cerința U.E.”. Diaconesa Petra Stöckmann-Kothen, reprezentanta Diaconiei evanghelice a Protopopiatului din Sibiu avertiza: „Explozia prețurilor pentru energie electrică a avut ca efect aducerea unor pensionari sub limita sărăciei”.

Directorul Asociației „Diakonisches Werk” a Bisericii Evanghelice C.A. din România, Wieland Köber sublinia imensa birocrație în domeniul social. Directorul Erich Matthis a ASB/Arbeiter-Samariter-Bund (ASB) Bad Windsheim/Bavaria afirma, că ajutorul caritativ ar fi o lucrare și misiune reciprocă. Organizația sa a ajutat la formarea unui „ASB” în Ploiești (Asociația de Sprijin și Binefacere). Președintele acestei organizații Dr. Cristian Anton Vintilescu sublinia: „Avem nevoie de o nouă viziune a solidarității sociale în România”. În plus și o schimbare a mentalității unora din România și formarea tinerelor forțe de muncă de specialitate în domeniul social-caritativ. Cele două organizații sunt active în acest domeniu cu proiecte, care le-au prezentat la conferință.

În cadrul conferinței au fost vizitate trei proiecte filantropice în Sibiu: Proiectul „Casa Bună” (persoane fără adăpost), căminul de vârstnici „Carl-Wolff”, precum și instituția socială ortodoxă „Sf. Nicolae” (Valea Aurie) pentru copii.

S-a criticat și birocrația din România, mai ales în domeniul vamal. Organizații de înțajutorare și instituții din vest își reduc astfel din acțiunile umanitare. Experții sociali și politici, precum și instituțiile de înțajutorare s-au arătat uniți în ideea că ținta să fie ajutorul spre auto-ajutorare. Participanții au înfăptuit un „Memorandum Social” ca și rezultat al conferinței sociale, care se adresează Guvernului, economiei și societății. Acest document păstrează semnăturile reprezentanților bisericești ortodocși, evanghelici și catolici. Locuitori pentru organizațiile de ajutor și instituțiile sociale au fost cei doi reprezentanți ai Serviciului

Social din România (ASB Ploiești) și Bavaria (ASB Windsheim).

Directorul Academiei Pr. Dr. Jürgen Henkel s-a arătat mulțumit de desfășurarea și de rezultatele conferinței: „A fost prima încercare de a aduce la aceeași masă organizațiile de înțajutorare, Biserici, instituții de binefacere și reprezentanți din politică și instituții sociale. În Europa de vest interesul cade mai mult asupra copiilor străzii, cămine de persoane disabile, cămine de orfani. De multe ori însă se uită de sărăcia cea de toate zilele a unor pătri sociale.

Acestea din urmă am vrut să le venim în ajutor cu această conferință”. Participarea oaspeților din întreaga țară, a episcopului ca și reprezentant al Patriarhiei Române și a președintelui Caritas a arătat marea importanță cu care a fost privită tema conferinței. Participanții conferinței se puteau informa despre diferitele activități filantropice ale bisericilor.

* Comunicat din partea Conferinței sociale a Academiei Evanghelice Transilvania (A.E.T.).

A IX-a Adunare generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor (CEB)

Comitetul de organizare a celei de a IX-a Adunări generale a Consiliului Ecumenic al Bisericilor (CEB) s-a întrunit, în februarie 2004, la o mănăstire din Bose, în nordul Italiei, stabilind locul unde se va ține această adunare și anume, în Porto Alegre, Brazilia, iar ca timp a fost propus intervalul dintre 12—24 februarie 2006.

Tema generală, care va fi dezbătută, a fost formulată astfel: „Dumnezeu, prin Harul Său, transformă lumea”.

Lucrările vor fi găzduite de către Universitatea Catolică Pontificală (Pontificia Universitas Catholica) din Porto Alegre.

Invitația pentru desfășurarea celei de a IX-a Adunări generale a CEB, în Brazilia, a fost făcută de către Consiliul Național al Bisericilor Creștine (CONIC) din acea țară. Se estimează ca numărul participanților să fie în jur de 3000, provenind din toate părțile globului.

Referitor la tema propusă, rezultă foarte clar dorința acestui for internațional creștin, care este Consiliul Ecumenic al Bisericilor, de a oferi tuturor Bisericilor membre și întregii creștinătăți ocazia de a reflecta cu seriozitate la nevoia urgentă de renaștere a lumii noastre, amenințată de violență și atâtea alte pericole, pe temeliile credinței, ale dreptății, adevărului și libertății și, totodată, de a-și aduce aportul, prin rugăciune și conlucrare, la realizarea unui astfel de deziderat.

Încă din acest an, Bisericele membre ale CEB vor trebui să organizeze dezbateri asu-

pra temei și să-și contureze punctul de vedere asupra principalelor aspecte ale acesteia.

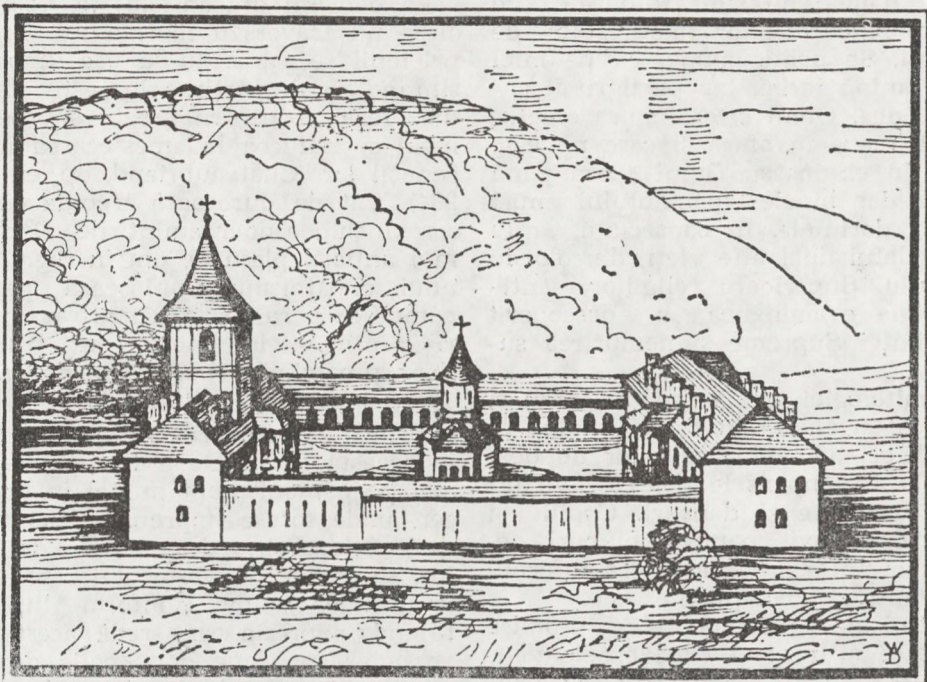
De precizat că Biserica Ortodoxă Română a devenit membră a CEB, din 1961, împreună cu celelalte Biserici ortodoxe, și a participat la toate Adunările generale, desfășurate de atunci și până azi.

După o evoluție pozitivă pe parcursul celor 33 de ani de când Bisericele ortodoxe au reintrat în CEB, în ultimul deceniu acest for mondial creștin a cunoscut o stare de criză, determinată de o îndepărtare de principalul său scop, care este refacerea unității creștine. Bisericele ortodoxe au atras luarea-aminte asupra acestui pericol și în semn de protest unele dintre ele s-au retras de la lucrările Consiliului. Se fac acum eforturi pentru a determina acele Biserici să revină în cadrul Mișcării ecumenice. Evident că aceste eforturi s-au făcut în vederea revizuirii programelor și preocupărilor CEB. În acest context, ar fi de menționat că între 17-20 noiembrie 2003, a avut loc o întrunire, la Antelias, în Liban, a 36 de lideri bisericești, reprezentanți ai tineretului, ecumeniști, teologi și sociologi proveniți din diferite Biserici și zone geografice ale lumii, la inițiativa CEB unde s-a discutat despre noua configurație a mișcării ecumenice.

(Informația a fost preluată din buletinul W.C.C. News, februarie 2004, ISSUE Nr. 13, p. 2).

Simpozionul „Actori în cetate” (Responsabilii cetății) la Mănăstirea Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus

27—29 februarie 2004

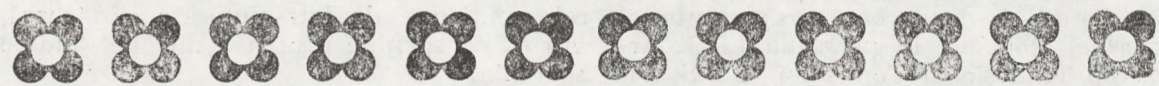
Cu binecuvântarea Înalț Prea Sfinției Sale I.P.S. Dr. ANTONIE Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, cu purtarea de grijă a P. S. Episcop Vicar VISARION Rășinăreanu și cu ajutorul Cuv. Arhim. Ilarion Urs, stareșul Mănăstirii Brâncoveanu — Sâmbăta de Sus, la Academia acestui așezământ monahal a avut loc Simpozionul „Actori în cetate” (Responsabilii cetății), în perioada 27—29 februarie 2004. Organizatorii simpozionului au fost membrii Asociației Ortodoxe pentru o Lume Nouă (AOLN) — Sibiu. Din partea Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu au participat Pr. Conf. Dr. Vasile

Grăjdian și Pr. Lect. Drd. Constantin Necula.

Tema generală care a reunit pe cei 37 de participanți la simpozion a fost „Biserica Ortodoxă și integrarea europeană”. Au fost prezentate comunicările „Provocările U.E. și Biserica” (Pr. Constantin Necula) și „Locul Bisericii în legislația U.E.” (Liliana Bănciu), după care au urmat discuții ce s-au caracterizat prin efortul de localizare la problematica românească actuală.

Participarea la Sf. Liturghie în ultima zi a manifestării, Duminică, 29 februarie, a încheiat o întâlnire de la care toți participanții au ieșit îmbogățiți sufletește.

G.V.

Predica de ieri și de azi

(Urmare din pag. a 3-a)

determine să renunțe la tot ceea ce reprezintă păcat, înaintea lui Dumnezeu.

Însă, de multe ori predicatorul ortodox întâmpină numeroase dificultăți atunci când începe să expună în fața credincioșilor fondul de idei al predicii. Astfel, dacă el nu reușește să-și ordoneze ideile, să stabilească un punct de legătură între ele, un liant, adică o temă, care să le armonizeze unele cu altele, intervenind repetiții stânjenitoare, atunci predica, în ansamblu, devine seacă și fără nici un efect asupra credincioșilor.

Pentru a remedia acest neajuns este necesar ca predicatorul să se identifice cu conținutul ideilor expuse în predică astfel încât „...fondul predicii... să fie totdeauna și fondul sufletesc al celui ce predică. Când trăiești Evanghelia nu e nici o greutate să o și predici. E tot ce poate fi mai ușor și mai plăcut. Îți ajunge Evanghelia și simțirea ta, - n-ai nevoie de nici o predică străină - acolo e poate altă simțire și asimilarea ei îți poate vătăma. Cine trăiește însă Evanghelia, acela o citește și o adâncește zilnic”.

Totuși, cele menționate mai sus nu exclud pregătirea pentru a predica, consultând material omiletic. Ceea ce s-a voit a se înțelege a fost aceea că nu este indicat să se memorizeze și apoi să se reproducă o predică scrisă de altcineva.

Un alt lucru de care trebuie să țină seama predicatorul este acela al zidirii duhovnicești a propriilor credincioși. Mai mult decât oricând, aceștia se confruntă cu situații și provocări, care uneori îi pot copleși. Predicatorul trebuie să-i ajute să nu se lase biruiți de rău, ci cum se spune, să biruiască ei răul,

cu bine. Unul dintre ierarhii noștri a făcut un popas la o biserică (parohie) românească din cetatea eternă - Roma. Biserica a fost plină până la refuz. Mulți credincioși au urmărit slujba din curtea bisericii, neputând să pătrundă înăuntru. La momentul predicii, ierarhul a explicat pericopa evanghelică, iar apoi și-a concentrat atenția asupra problemelor despre care știa că sunt specifice imigranților români din Italia. Le-a vorbit oamenilor cu mult patos. Le-a adus aminte de datoria de a nu se expune pericolelor care îi pot afecta din toate părțile. Ierarhul a reușit să le câștige interesul. Nu a vorbit la modul general, ci a atins probleme concrete, probleme cu care ei se confruntă zi de zi.

Fiecare preot trebuie să procedeze la fel, în parohia lui. El păstorește o comunitate locală, cu un specific aparte. De mântuirea sufletească a acelei comunități trebuie să poarte de grijă. La judecată, i se va cere să dea seama cum și-a îndeplinit îndatoririle pastorale în mijlocul acelei comunități. Cum a predicat, dar și cum a trăit în acord cu cele propovăduite.

Cine citește omiliile Sf. Ioan Gură de Aur, de pildă, va putea constata cât de mult erau ancorate acelea în contextul local.

NOTE BIBLIOGRAFICE:

1. „Biblia” sau „Sfânta Scriptură”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, Buc., 1988.
2. „Predică și cateheză”, de Icon. Dr. Gr. Cristescu, Sibiu, 1929, p. 52.
3. Ibidem, p. 99.
4. Ibidem, p. 101.

(Urmare din pag. 1)

tiva imediatului și în consecință acționau în virtutea unui impuls necenzurat care venea din adâncul ființei lor, acel impuls atât de caracteristic ființei umane care ne împinge să fim măcar cu ceva deasupra celorlalți, să-i stăpânim și să dispunem cât mai mult de destinele lor. Însăși împărăția făgăduită de Iisus, ei nu și-o puteau închipuî altfel decât ca pe una pământească, în care ei vor ocupa demnități alături de El.

Este acel instinct al firii omenești de a-i stăpâni pe ceilalți și a dispune de destinele lor, în virtutea căruia raționau și acționau apostolii. Sesizând însă prăpastia între ceea ce dorea să le transmită El, și ceea ce reținuseră ei, Iisus îi va mai tempera, rostind în fața lor una dintre cele mai enigmatice sentințe din câte va fi rostit, și care va deveni mai apoi unul dintre principiile de bază după care se va alcătui noua ordine morală pe care avea să o instaureze în lume: „Știți că cei ce se socotesc conducători ai neamurilor domnesc peste ele și cei mari ai lor le stăpânesc; dar între voi nu trebuie să fie așa, ci cel ce vrea să fie mai mare între voi, să fie slujitorul vostru, și cel ce vrea să fie întâiul între voi, să le fie tuturor slugă” (Mc. 10, 42—44).

Cuvinte enigmatice menite să-i descumpănască, și să ne deconcereteze și pe noi, să ne șocheze și să ne smulgă din obiceiurile și comodatările noastre, să răstoarne ordinea și logica după care ne conducem în general. Ceea ce le spunea Iisus era ceva cu totul nou, depășind nu doar ceea ce credeau ei că ar fi învățătura adusă de Iisus, dar și ceea ce-și puteau închipuî.

Dacă noi oamenii în genere dorim să-i stăpânim pe ceilalți și tindem să fim măcar cu ceva deasupra lor, iată că Iisus răsturna perspectiva — dacă vreți să-i stăpânești pe ceilalți, începe cu tine însuși; dacă vreți să fi slujit, slujește tu mai întâi.

Erau adevăruri dintr-o altă ordine decât cea în care trăiau ei, greu de înțeles, așa cum creștinismul însuși ni se înfățișează a fi o sumă de contradicții și paradoxuri aparent insolubile, impunându-ne niște norme de conduită morală și valori, pe care s-ar părea că realitatea vieții de zi cu zi le refuză.

Mai mult chiar, i se impune o anumită doză de irealitate și anacronism, pentru că vrea să ne impună un model prea spiritualizat — Iisus, cu atât mai greu de urmat și de atins, iar metodele pe care ni le propune, s-ar părea că sunt într-o gravă contradicție cu viața însăși.

Paradoxul slujirii

Privite dintr-o perspectivă imediată, așa s-ar părea că și stau lucrurile. Ori de câte ori suntem deranjați în interesele noastre sau lezați în demnitățile noastre tentați să răspundem cu aceeași măsură, ba, dacă s-ar putea, chiar cu ceva mai mult. În concret: am suferit o neplăcere din partea cuiva, am fost deranjați sau agresați, imediat își intră în funcție orgoliul nostru lezat: Cum să mi se întâmple mie una ca aceasta, cum să accept să se spună așa ceva despre mine; cum să suport una ca aceasta? Și dacă privim lucrurile sub aspectul lor imediat, ele ne apar ca absolut logice, iar reacțiile respective cât se poate de firești.

Aici se vedește noutatea absolută adusă de creștinism și marele său merit, căci el merge până la capătul lucrurilor, indicând că adevărata cauză și sursă primordială a răului nu se găsește în lumea exterioară, fiind ceva care ține de domeniul strict al socio-economicului sau politicului, ci adevărata sa cauză se găsește în însuși interiorul ființei umane.

Din perspectiva învățăturii aduse de Iisus, lupta împotriva răului trebuie să înceapă dinlăuntrul nostru prin conștientizarea faptului

că ea trebuie dusă cu noi înșine. A aștepta binele presupune ca mai întâi să faci tu însuși binele. Îi „dobândim” pe ceilalți de partea noastră, nu atunci când vrem să-i stăpânim, ci atunci când ne întoarcem spre ei cu iubire. E fapt recunoscut că răul nu aduce niciodată altceva decât rău, și a te lăsa prins în acest perpetuum mobile al răului, care va alimenta și va produce neconținut răul, este ca și cum ai intra într-un labirint din care nu vei mai putea ieși niciodată. Dimpotrivă, odată intrat, mintea se va strădui să găsească mereu alte și alte mijloace, care de care mai perfide, pentru a putea răspunde răului pe măsură.

Singura ieșire din această stare nefericită, care va duce finalmente la pierzanie, singura modalitate de depășire a impasului este spargerea cercului vicios al răului prin practicarea binelui. Numai că fiind prea tributar modulului de judecă a lucrurilor într-un chip pragmatic, suntem tentați să apreciem și să reducem binele doar la aspectul său utilitarist: fac binele, pentru că aștept la rândul-mi să mi se facă bine; respect, pentru că vreau să fiu respectat; dau ceva, pentru că doresc

să primesc în schimb altceva pe măsură. Este și acesta un mod de a ne face plăcuți lui Dumnezeu, și dacă măcar pe acesta l-am respectat, ceva tot am câștigat.

Iisus nu s-a oprit însă la acest prag, inferior totuși „precum doriți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea” (Lc. 6, 35), ci îi va surprinde pe ucenicii Săi, după cum ne va surprinde și pe noi cei care I ne dorim următori, arătând că există însă o treaptă mult mai înaltă, cea a desăvârșirii în care „cel ce vrea să fie întâiul să se facă tuturor slugă”.

Cuvinte enigmatice, pline de mister, greu de înțeles, pentru că vin în contradicție tocmai cu acel impuls al ființei omenești care o împinge să supună și să stăpânească, și nicidecum să se supună. Or Iisus răsturna complet ordinea știută, propunând una absolut nouă și tot pe atât de insolită — stăpânirea prin slujire. Cel ce se impune în fața celorlalți prin forță și constrângere nu va putea niciodată pretinde iubire sau respect. Dacă vor fi, se vor restrânge doar la suprafață și vor fi mai mult de ordin declarativ, pentru că în sufletele oamenilor nu te poți instăpâni cu forța. Constrângerea și forța nu pot naște altceva decât încrâncenare și

ură. Numai respectul naște respect, și numai iubirea aduce iubire. Unde este iubire acolo se găsește loc și pentru slujire, și numai prin slujirea izvorâtă din iubire îi poți câștiga pe semenii tăi.

Vorbe frumoase, adevăruri mari și înălțătoare, dar cât de credibile fără acoperire reală? Dacă Iisus ar fi rămas doar la stadiul enunțării acestor principii, chiar dacă atât de generoase și atât de diferite față de tot ceea ce s-a spus vreodată în istorie, posteritatea L-ar fi reținut poate ca pe unul dintre cei mai mari moralisti din câte vor fi fost vreodată de-a lungul timpului, și căruia logicienii s-ar fi străduit să-i deslușească sensul ascuns al misterioaselor Sale sentințe.

Ceea ce L-a impus însă pentru veșnicie în sufletele și conștiințele oamenilor, n-au fost vorbele sale adânci de taină și de multe ori de-a dreptul paradoxale, ci faptul că a întărit prin faptă cele propovăduite. Iisus s-a impus în fața posterității și a câștigat sufletele oamenilor nu prin dorința expresă de a-i stăpâni, ci prin nesfârșita Sa revărsare de iubire și capacitatea suprafirescă cu care a știut să se facă pe Sine mai întâi pildă de slujire, de smerenie și de jertfă „dându-și viața preț de răscumpărare pentru noi” (Mc. 10, 45).

Sfinții cei întocmai cu Apostolii Acvila și Priscila din Roma

(Urmare din pag. a 2-a)

turisește că, din considerații personale, nu accepta să fie întreținut de nimeni, ci să lucreze cu mâinile sale, pentru a-și câștiga pâinea cea de toate zilele, pentru a nu fi greutate pentru nimeni, deci nici pentru Evanghelie. Când însă lucrarea Evangheliei o cerea, lăsa totul și-L mărturisea pe Hristos: „Iar când Sila și Timotei au venit din Macedonia, Pavel era prins cu totul de cuvânt, mărturisind iudeilor că Iisus este Hristosul” (F. Ap. 18, 5).

Din cele 18 luni pe care Pavel le-a petrecut la Corint, cea mai mare parte a stat în casa lui Acvila și Priscila. Desigur, tot în casa lor va fi rămas și atunci când, din cauza iudeilor, care-l împiedicau în predicare, a trebuit să folosească și casa lui Titus Iustus, care locuia aproape de sinagogă (F. Ap. 18, 7).

De obicei, Apostolul nu rămânea mult într-o cetate. Stătea doar cât era nevoie; după ce semăna cuvântul lui Dumnezeu, pleca în altă parte. Iar celor cărora le-a predicat, le trimitea, de departe, câte o scrisoare. Pentru a-i întări în credință. Așadar, de la Corint, a plecat spre Siria. Iar Acvila și Priscila l-au însoțit pe mare până la Efes. Locuitorii acestei cetăți ar fi voit ca Pavel să rămână mai mult, dar el a refuzat. Le-a promis însă că se va întoarce la ei (F. Ap., 18, 21). Au rămas însă aici Acvila și Priscila, pentru lucrarea Evangheliei.

Efesul era o cetate cosmopolită și un mare centru comercial, deci prezenta cele mai bune condiții pentru propagarea cuvântului Evangheliei în întreaga Asia. Cetate liberă, cu senat și adunare proprie, cu sedii pentru comitete provinciale, număra atunci mai bine de 300 000 de locuitori. Acvila și Priscila se ocupau de meșeria lor, dar în același timp erau mărturisitori ai Evan-

gheliei cu însuși exemplul vieții lor. Sfântul Evanghelist Luca amintește de un fapt semnificativ: câștigarea pentru plinătatea credinței a lui Apollo (diminutiv de la Apolloniu). Acesta era un evreu din Alexandria Egiptului, pe care Luca îl descrie drept „bărbat iscusit la cuvânt, puternic fiind în Scripturi” (F. Ap., 18, 24). Îmbrățișase cu dragoste credința în Hristos și vorbea cu entuziasm atât în sinagogă, cât și în adunările creștine din Efes. Ascultându-l cu atenție, Acvila și Priscila au înțeles că cultura sa teologică comporta lacune și inexactități. De exemplu, în ce privește botezul, Apollo vorbea de botezul lui Ioan, în timp ce, de cel al lui Hristos, în Duhul Sfânt, nici măcar nu auzise. Atunci, Acvila și Priscila și l-au făcut prieten și „luându-l cu ei, i-au arătat mai cu de-amănuntul calea lui Dumnezeu” (F. Ap., 18, 26). Și Apollo a îmbrățișat cu râvnă plinătatea credinței și s-a botezat cu Duhul Sfânt, devenind un adevărat Apostol.

Puțin timp după aceea, Apollo s-a hotărât să meargă în Ahaia, la Corint. Probabil a fost influențat de Acvila și Priscila, privind sejurul lor în această cetate. Cei doi soți și întreaga comunitate a fost de acord ca el să plece. De aceea, „l-au încurajat și au scris ucenicilor să-l primească. Și sosind în Corint, a ajutat mult cu harul celor ce crezuseră; căci cu tărie și în fața tuturor, el înfruntă pe iudei, dovedind din Scripturi că Iisus este Hristos” (F. Ap., 18, 27—28).

Ținându-și cuvântul, Pavel s-a întors la Efes în anul 54/55 și a locuit din nou în casa lui Acvila și Priscila. Aceștia făcuseră din casa lor un loc de întâlnire pentru adunarea creștinilor, un fel de „eclisia domestică”, cum, de altfel, se obișnuia

la prima generație de creștini.

Când scrie celor din Corint, Apostolul Pavel zice: „Vă îmbrățișează mult, în Domnul, Acvila și Priscila, împreună cu Biserica din casa lor” (I Cor. 16, 19).

Să găzduiești la fiecare sfârșit de săptămână sau chiar mai des grupuri de credincioși, care, chiar dacă împărțeau aceeași credință, erau de diverse poziții sociale sau culturale, nu era un lucru ușor. Totuși, cei doi soți făceau acest sacrificiu cu dragoste. L-au făcut fie la Efes, cât și la Corint sau la Roma.

De altfel, colaborarea celor doi nu se limita doar la ospitalitatea oferită Apostolului sau comunității creștine. Angajarea lor în slujba Evangheliei era deplină. Iată de ce, Apostolul Neamurilor, în anul 57, când scrie din Corint romanilor, spune despre Acvila și Priscila, „împreună lucrători cu mine în Hristos Iisus”, că „și-au pus grumazul lor pentru viața mea și (lor) nu numai eu le mulțumesc, ci și toate Bisericile dintre neamuri” (Rm. 16, 3—4). Nu știm precis la care eveniment se referă Apostolul. Ar putea fi vorba de revolta argintarilor din Efes (F. Ap., 19, 23—41) sau de un altul, poate mai grav.

Așadar, mărturia creștină a Sfinților Acvila și Priscila a fost însoțită și de suferință pentru Hristos, suferința asumată mistic în jertfa Domnului (cf. Col. 1, 2).

După moartea împăratului Claudiu, în anul 54, Sfinții Acvila și Priscila s-au întors la Roma, unde îi chema fie profesiunea lor, fie dorul după orașul natal. Aici au continuat lucrarea lor în slujba Evangheliei. Casa lor a devenit repede biserică pentru comunitatea din Roma. Aici se vor fi întâlnit Sfântul Apostol Petru cu Sfântul Marcu, cu Alexandru și Rufus, fiii lui Simon Cireneul și cu mulți alții.

Tradiții antice leagă numele lui Acvila și Priscila de cel al lui Petru. Chiar dacă nu pot fi documentate istoric, au anumite valoare sugestivă. „Bisericii domestice” a lui Acvila și Priscila, Sfântul Apostol Pavel îi trimite salutări din Corint, în anul 56/57: „Îmbrățișați pe Priscila și Acvila, împreună-lucrători cu mine în Hristos Iisus... (Salutați) și Biserica din casa lor” (Rm. 16, 3—5). În afară de titlul de „împreună-lucrători” cu Pavel, Sfinții Acvila și Priscila se bucurau și de privilegiul de a fi primii amintiți în lista de prieteni ai Apostolului la Roma.

După vreo zece ani, îi găsim pe Acvila și Priscila din nou la Efes, iar împreună cu ei pe Pavel, prizonier a doua oară. Din Efes, Pavel trimite, prin Timotei, salutări „Priscilei și Acvilei și casei lui Onisifor” (II Tm. 4, 19). Aceasta este ultima referință pe care Noul Testament ne-o dă despre cei doi sfinți.

În anul 64, Nero a incendiat Roma, după care a dezlănțuit prima mare persecuție împotriva creștinilor. Victime vor cădea cei doi Apostoli: Petru și Pavel. Mulți creștini au trebuit să părăsească Roma. Se pare că în 66, Acvila și Priscila se aflau la Efes. Probabil se vor fi întors la Roma în anul 68, după moartea lui Nero. Aici vor fi și murit. În catacombele lui Priscila din Via Salaria exista o piatră tombală cu numele celor doi sfinți.

Atât Bisericile Răsăritene, cât și cea Occidentală, îi cinstesc pe aceștia doi cu numele de sfinți și întocmai cu Apostolii. Sinaxarul Constantinopolitan amintește două sărbători: pe Sfântul Acvila „hieromartyr”, numit și episcop și apostol, în 14 iulie, iar a doua, în cinstea celor doi sfinți „martiri și întocmai cu Apostolii”, în 13 februarie. Sfântul Ioan

Gură de Aur a alcătuit, în cinstea lor, un frumos panegiric, în comentariul său la Epistola către Romani. Martirologiul Roman îl amintește pe Sfântul Acvila, episcop în Heraclea Pontului, în ziua de 8 iulie, împreună cu Sf. Priscila.

Tradițiile privind demnitatea episcopală a Sfântului Acvila, ca și aceea referitoare la martirul lor se bazează pe interpretări ale textelor pauline, neargumentate însă de mărturii scrise. Teologul protestant Adolf Harnack crede că cei doi soți ar fi autorii Epistolei către Evreii, însă opinia sa n-a fost primită de lumea științifică.

În cursul secolului al VII-lea, au fost alcătuite așa-zisele „Faptele lui Acvila”, în care au fost adunate o serie de tradiții târzii privind pe cei doi sfinți. Acestei scrieri

nu-i poate fi dată vreo importanță istorică.

Pentru noi, ajung mărturiile Sfinților Apostoli Pavel și Luca privind pe cei doi soți Acvila și Priscila, „cei întocmai cu Apostolii”, ca și cinstirea de care ei s-au bucurat dintotdeauna în Biserica noastră.

Note bibliografice:

1. La Roma, sunt amintite Sf. Prisca (pe colina Aventino îi este dedicată o biserică) și Sf. Priscila, fondatoarea catacombelor din Via Salaria.
2. Suetoniu, *Claudius*, 25.
3. Pavel a fost de două ori prizonier la Roma, întâi în anii 61—62, apoi în anul 66; a doua prigoană s-a încheiat cu martirul.
4. P.G., LX, coll. 664—665.
5. A. Harnack, *Zeitchr. f. neutest.* I (1900), pp. 16—41.

Simpozion dedicat unirii Basarabiei cu Patria-mamă

La împlinirea a 86 de ani de la Unirea Basarabiei cu Patria-mamă, în 27.III.2004 s-a organizat un simpozion, în aula Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

Tema simpozionului a fost: „Basarabia - pământ românesc”. Simpozionul a fost organizat de către Fundația Națională „Neamul Românesc”, Filiala Sibiu.

Au participat și au luat cuvântul unii istorici, cercetători, reprezentanți ai Arhiepiscopiei Sibiului și Facultății de Teologie „Andrei Șaguna”. Au fost de asemenea mulți studenți din Republica Moldova, care studiază în Centrul universitar de la Sibiu.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

ITINERAR PASTORAL

- **Marți, 3 FEBRUARIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- **Joi, 5 FEBRUARIE a.c.** — A primit pe P.C. Pr. Gheorghe Streza, noul consilier ad-tiv-bisericesc și pe P.C. Pr. Simion Săsăujan, fostul consilier ad-tiv-bisericesc.
- A primit pe P.C. Pr. Ioan Jurca, protopopul Agnitei.
- A primit pe P.C. Pr. pensionar Nicolae Baboia.
- A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- **Luni, 9 FEBRUARIE a.c.** — A plecat la București pentru a participa la lucrările Sf. Sinod al B.O.R.
- **Marți, 10 FEBRUARIE 2004** — A participat la Lucrările Sfântului Sinod al B.O.R.
- A primit pe P. Cuv. Arhim. Grigorie Băbuș, directorul Bibliotecii Sf. Sinod.
- S-a întâlnit cu I. P. S. Sa Teofan Savu, mitropolitul Olteniei.
- S-a întâlnit cu P.S. Epifanie, episcopul Buzăului.
- S-a întâlnit cu P.S. Laurențiu Streza, episcopul Caransebeșului.
- **Miercuri, 11 FEBRUARIE 2004** — A participat la lucrările Adunării Naționale Bisericești, a Bisericii Ortodoxe Române.
- A primit pe D-na Coca Budișteanu din București.
- A primit pe Monahia Benedicta, stareța Sf. Mănăstiri Christiana, București.
- S-a întâlnit cu P.S. Casian Crăciun, episcopul Dunării de Jos.
- S-a întâlnit cu dl. Prof. univ. Dr. Acad. Virgil Căndeș.
- **Joi, 12 FEBRUARIE 2004** — A participat la lucrările ședinței Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.
- A primit pe P.C. Pr. Prof. Vasile Răducă de la Facultatea de Teologie din București.
- A primit pe dl. Theodor Răpan, director din Ministerul de Externe.
- **Vineri, 13 FEBRUARIE 2004** — A participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.
- După-amiază s-a întors în Sibiu.
- **Duminică, 15 FEBRUARIE 2004** — A primit la Reședința mitropolitană din Sibiu pe dl. Dr. Pavel Chirilă din București.
- **Luni, 16 FEBRUARIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- A primit pe P.C. Arhid. Prof. univ. Dr. Constantin Voicu, decanul Facultății de Teologie din Oradea.
- A primit pe P.C. Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu din Sibiu.
- A primit pe P.C. Pr. Prof. univ. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.
- **Marți, 17 FEBRUARIE 2004** — A primit pe P.C. Arhid. conferențiar Dr. Dorin Oancea, noul decan ales al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.
- A primit pe P.C. Pr. Dr. Vasile Grăjdian, noul prodecan ales al Facultății de Teologie „A. Șaguna” din Sibiu.
- A primit pe P.C. Pr. lector Dr. Aurel Pavel, noul secretar științific al Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.
- A primit pe P.C. Pr. Vasile Prodea de la parohia „Sf. Nicolae” din Șcheii Brașovului și pe P.C. Pr. Vasile V. Prodea de la parohia Tohan-Brașov.
- A primit pe P.C. Pr. Nicolae Lăchescu, asistent social, Sibiu.
- A primit pe d-na Veronica Bătcă, cercetător la Academia din Chișinău.
- **Joi, 19 FEBRUARIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Ioan Găban, protopopul Mediașului.
- A primit pe Dl. Mircea Nedelciu și pe d-na Maria Arsin, vicepreședintele și respectiv senatorul Fundației „Neamul Românesc” Brașov, filiala Sibiu.
- A primit pe P.C. Pr. Vasile Dârlea și soția, din Hălchiu.
- A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.
- **Luni, 23 FEBRUARIE 2004** — A prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.
- **Marți, 24 FEBRUARIE 2004** — A primit o delegație a Bisericii Italiene formată din 18 persoane și condusă de Excelența Sa monseniorul Francesco Cocopalmerio și P.C. Pr. Traian Valdman, parohul Bisericii Ortodoxe Române din Milano.
- **Miercuri, 25 FEBRUARIE 2004** — A primit pe P.C. Pr. Ezechil Oancea, consilierul ec. al Arhiepiscopiei.
- A primit pe P.C. Pr. Eugen-Ioan Buta, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei.
- După-masă a plecat la Mănăstirea Brâncoveanu pentru a prezida lucrările Sinodului mitropolitan.
- **Joi, 26 FEBRUARIE 2004** — A prezidat lucrările Sinodului mitropolitan al Ardealului.
- A primit pe P. Cuv. Ierom. Nicon Sturza de la mănăstirea Jina.
- A vizitat Biblioteca mănăstirii.
- S-a întors la Reședința mitropolitană din Sibiu.

Pr. VALENTIN SICOT
Secretar eparhial

Din încredințarea și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA, Prea Sfințitul Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, VISARION RAȘINĂREANU, a săvârșit următoarele:

- **21 FEBRUARIE 2004** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie în Capela mitropolitană din Sibiu.
- A primit pe Pr. Eugen Roșu din Waren - S.U.A.
- Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- **22 FEBRUARIE 2004** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica parohială din Racovița, prot. Avrig, rostind cuvânt de învățătură. P.C. Pr. paroh Mircea Dumitru a fost hirotesit întru iconom.
- Seara a slujit și predicat la Vecernie în parohia Sebeșul de Sus, prot. Avrig.
- **24 FEBRUARIE 2004** — P.S. Sa a însoțit un grup de preoți din Milano în vizită la Centrul mitropolitan din Sibiu, la Facultatea de Teologie și la Catedrala mitropolitană.
- Seara a slujit și predicat la Pavcernița Mare și la Canonul Sf. Andrei în biserica parohială din Poplaca, prot. Sibiu.
- **26 FEBRUARIE 2004** — P.S. Sa a participat la lucrările Sinodului mitropolitan de la Mănăstirea Brâncoveanu, Sămbăta de Sus.
- **27 FEBRUARIE 2004** — P.S. Sa a slujit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană.
- Seara a slujit tot acolo Pavcernița mică și Acatistul Maicii Domnului.
- **29 FEBRUARIE 2004** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în Catedrala mitropolitană (Duminica Ortodoxiei).
- Seara a slujit la Vecernie în Catedrală și a inaugurat Săptămâna de rugăciune pentru unitatea creștinilor.
- **1 MARTIE 2004** — P.S. Sa a participat la deschiderea lucrărilor Conferinței cu tema: „Sărăcie fără sfârșit” organizată de Academia Evangelică din Sibiu, rostind o alocuțiune.
- Seara a participat la Serviciul divin ecumenic din biserica reformată din Sibiu rostind cuvânt de salut.
- **3 MARTIE 2004** — P.S. Sa a slujit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană.
- Seara a participat la serviciul divin ecumenic din biserica romano-catolică din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
- **7 MARTIE 2004** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica parohială din Mag, prot. Săliște (pr. paroh Silvan Stângaci) rostind cuvânt de învățătură.
- **9 MARTIE 2004** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul la Schitul „40 de mucenici” de la Berivoi, prot. Făgăraș, rostind cuvânt de învățătură.
- **11 MARTIE 2004** — P.S. Sa a participat la ședința anuală a C.A.R. din Arhiepiscopia Sibiului.
- **12 MARTIE 2004** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrală, hirotonind întru diacon pe teologul Ioan-Marius Horja.
- Seara a slujit Pavcernița Mare și Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- **13 MARTIE 2004** — P.S. Sa a participat la depunerea jurământului militar la Școala de Aplicație din Făgăraș rostind cuvânt de învățătură.
- A vizitat noua biserică ridicată în incinta Școlii unde se pregătesc și un pluton de preoți militari.
- Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- **14 MARTIE 2004** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica parohială din Meșendorf, prot. Rupea, hirotonind ca preot pe seama acestei parohii pe P.C. diacon Ioan-Marius Horja. Seara a slujit și predicat la Vecernie la Mănăstirea Bunești. A vizitat și bisericile parohiale din Bunești, Criș și Rupea I.
- **18 MARTIE 2004** — P.S. Sa s-a întâlnit cu profesorii de religie din orașul Sibiu, analizând rezultatele acestora în procesul educațional.
- **19 MARTIE 2004** — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrală hirotonind întru diacon pe teologul Năftăilă Ion.
- **21 MARTIE 2004** — P.S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica „Nașterea Domnului” din Sibiu (Pr. paroh Ioan Coșa) rostind cuvânt de învățătură și hirotonind întru preot pe diaconul Ion Năftăilă pe seama parohiei Color, prot. Rupea.

Arhid. VASILE AVRAM

Actualitatea predicii tematice și a catehezei

(Urmare din pag. a 3-a)

Tot I. P. S. Sa subliniază importanța cuprinderii în predica tematică a „exemplificărilor de bună calitate”, pentru că se întrebuintează uneori și exemple sau pilde nepotrivite.

În această ordine de idei amintim cât pot fi de folositoare acele „cuvinte, sfaturi duhovnicești și chiar întămplări” care se pot extrage și utiliza din *Viețile Sfinților*, din cărțile duhovnicești, îndeosebi din *Pateric* și din *Filocalie*. Pentru exemplificare, menționăm doar câteva din acestea. Vorbim, de pildă, în primele duminici după Anul Nou despre Taina Sfântului Botez. Vom putea găsi în *Filocalie* cuvinte și asemănări frumoase și convingătoare, ca acelea ale Sfântului Marcu Ascutel, care, răspunzând celor ce se îndoiesc despre Sfântul Bo-

tez, zicând că Botezul este desăvârșit, dar nu desăvârșește pe cel ce nu împlinește poruncile”, că „Dumnezeu este ascuns în poruncile Sale”, și cine vrea să-L cunoască, numai împlinind aceste porunci își poate asigura mântuirea”. Nu trebuie repetat Botezul, ci descoperind semințele harului primit în Taina Lui, făcându-le să rodească și să crească, poate nădăjdui să-și mântuiască

sufletul. (*Filocalia* I, p. 275). Sau, vorbind la Duminica Vameșului și Fariseului, despre păcatul mândriei și virtutea smereniei, putem găsi splendide asemănări, ca aceea de la Sfântul Isaac Sirul, care, vorbind despre smerenie și despre smerita cugetare, zice: „smerenia este haina Dumnezeirii; în ea S-a îmbrăcat Dumnezeu Fiul făcându-Se om și numai cine ajunge să se îm-

brace cu această haină se poate apropia de El” (*Filocalia*, Vol. X, Cuvântul XIX).

Am putea propune destule exemplificări, metafore și asemănări de felul acesta pentru a convinge pe frații preoți despre necesitatea unei înviorări a predicii noastre. „Propovăduirea actuală — scrie Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului — va trebui să țină seamă de mentalitatea credincioșilor de astăzi, să răspundă nevoilor resimțite de dânsii...”

Prin recomandarea ce o facem predicii tematice, nu urmărim nesocotirea omiliilor la pericopele evanghelice, cu care pot alterna, ci doar necesitatea de a înzestra pe ascultători cu cunoștințele necesare, pentru a-i întări în credință și a putea răspunde cu tărie celor ce-i întreabă despre temeiul credinței lor.

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● **Habsburgii și Biserica Ortodoxă din Imperiul austriac (1740—1761)** de Mihai Săsăujan, (Cluj-Napoca, 2003, 328 pag.). Este o carte de mare importanță, bazată pe documente noi, despre Unirea Transilvaniei la puterea papală. Se vede că mai întâi, după ce au zdrobit toate mănăstirile, catolicii s-au crezut a tot stăpâni. Ori cartea aceasta demonstrează că nu e adevărat, și că preoții s-au luptat, cât au putut și cum au putut, să-și mențină religia. Și bineînțeles că preoții erau împreună cu credincioșii. Dar pe de altă parte, elementul creștin ortodox își făcea prezența tot mai susținută în Transilvania.

Astfel de documente prezintă cartea lui Mihai Săsăujan, care scot la iveală lupta mare dusă de ortodocși spre a-și menține credința. A fost o luptă grea, îndelungată, când le-au trebuit românilor din Transilvania multă voință, până când, în cele din urmă, au învins în mare parte. Dar lupta a fost grea, în decursul unei istorii nefavorabile. Astăzi se știe că ei și-au restabilit numărul de episcopi, dar în ceea ce privește numărul credincioșilor sunt abia o inferioritate, ca număr în Transilvania. Dumnezeu ne-a făcut dreptate.

Cartea e alcătuită din documente, până azi ținute în secret de puterile interesate. Astăzi, slavă Domnului, iată că se găsesc tineri care știu să le caute, știu să le scoată din amorteală, știu să le facă din nou cunoscute neamului omenesc, care nu le poate fi decât recunoscut. O recomandăm, cu toată căldura, lecturii.

Fie ca și de acum înainte, dreptatea să învingă și ortodoxia să prospere, prin tineri de valoare, așa cum o dovedește din plin autorul acestei cărți.

● **Editura Oastea Domnului publică cartea „Mari sărbători creștine, praznice împărătești”** de Pr. Prof. Dr. Ion Bria (Sibiu, 2004).

Părintele profesor Ion Bria a scris foarte mult. S-a născut în comuna Telega, jud. Prahova, în anul 1929. A studiat teologia la București, Canterbury, Durham, Paris și Geneva. A trecut la Domnul, după o lungă carieră de ecumenist, în 2002, lăsând în urmă o operă care i-a asigurat perenitatea, în lupta de idei a vieții multireligioase contemporane.

În calitatea lor de botezați și pecetluiți, în numele Sfinței Treimi, creștinii sunt părtași, la sinaxa euharistică, cu care s-au împăcat prin taina pocăinței; de aceea se apropie de Sfântul potir cu lumânare în mână, aceasta amintind de lumina de la botez, fiind o dovadă că sunt invitați la „cina mistică”, după cuvântul care anunță „Sfintele daruri se cuvin Sfinților”.

Apoi se ocupă de toate slujbele, cu sensurile și cu înțelesurile lor. Are titluri interesante ca: „Celebrarea doxologică a iconomiei mântuirii sau cultul”. Mai are un text despre: „Reconcilierea în cultul ortodox”. Mai departe se ocupă de fiecare sărbătoare mare, dându-i cuprinsul, sensul și rugăciunile.

E o carte care merită toată atenția, pe care o merită de altfel orice carte scrisă de Ion Bria.

● **Am primit recent cu mare bucurie cartea: Cunoașterea prin tăcere**, de George Remete (Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, 759 pag.).

Este o carte mare, despre o virtute mică. Trebuie să mărturisesc că, doar am răsfoit-o, și mi s-a părut foarte grea. E plină de poezie și de autori, dar nelipsită nici de filosofi.

Cartea este prea mare, ca să-ți dai seama și de continutul ei. Voi încerca să o citesc, deși m-am speriat de atâtea nume, de poeți și apoi de sfinți, încât greu îmi pot da seama, dacă despre tăcere se scriu peste 700 de pagini, nu știu cum va fi tăcerea aceasta.

Dar poate că e documentată atât cât se poate, e o carte frumoasă și merită citită, cu tocul în mână, fiindcă are într-însa de toate. În orice caz e o carte rară prin tematica ei, și desigur merită atenția tuturor.

● **Arhim. Zareh Baronian publică cartea: Cuvânt despre Liturghia Bisericii Armene și Liturghiile Răsăritene**, ediție îngrijită de Fabian Anton, Editura Eikon, (Cluj-Napoca, 2003, 308 pag.).

Iată ce scria Părintele Ene Braniște: „Întreaga lucrare a Părintelui Zareh Baronian dezvoltă, documentează și justifică afirmația că așa-numitul *rit liturgic armean* nu este în fond decât o variantă locală sau națională a ritului liturgic bizantin. Liturgia armeană are, într-adevăr, în forma ei de azi, o multime de rugăciuni, formule și ceremonii, identitatea acestor texte nu era însă ușor sesizată până acum, din pricina marii diferențe dintre limba armeană și dintre celelalte limbi liturgice”.

Fără îndoială că această carte era de mult necesară în biserică. Faptul că apare așa de târziu, este desigur grija autorului de a fi pe o linie bună. Cartea e într-adevăr foarte bună și, deși apare atât de târziu, ea nu a fost depășită.

Merită toată atenția și bunăvoința noastră, pentru că Biserica Armeană este o realitate în țara noastră și pentru că era nevoie de o asemenea carte.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

Tiparul Tipografiei Eparhiale Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeala, Mitropolitul Ardealului — președinte; P.S. Visarion Rașinăreanu - Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Pacurariu.

I.S.S.N. 1223-8392

Abonamentul pe un an: 125 000 lei. Cont nr. 2511.1-61 1/ROLE.B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2511.1-61.15/U.S.D.; cont Euro 2511.1 - 61.34/EUR) sau echivalentul în altă valută. Banca Comercială Sibiu, str. Emil Cioran nr. 1.